

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	3. oldal
I. A feladatellátás jogi eszköz- és feltételrendszere	4. oldal
II. A környezetvédelmi program stratégiai alapelvei	4. oldal
III. A település bemutatása	7. oldal
IV. A település környezeti állapota az önkormányzati feladatellátás tükrében	11. oldal
1. A települési környezet tisztasága, épített környezet védelme	11. oldal
2. A csapadékvíz elvezetés és belterületi vízrendezés	20. oldal
3. Kommunális szennyvízelvezetés és –kezelés, -tisztás	23. oldal
4. Kommunális hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás	26. oldal
5. Lakossági és közszolgáltatási eredetű zaj, rezgés és légszennyezés elleni védelem	31. oldal
6. Helyi közlekedésszervezés	35. oldal
7. Vízellátás	37. oldal
8. Energiagazdálkodás	39. oldal
9. Zöldfelület-gazdálkodás, táj- és természetvédelem	40. oldal
10. Rendkívüli környezetszennyezések (havária)	46. oldal
11. Időszaki lakossági tájékoztatás, környezeti nevelés	48. oldal
V. A környezeti elemekre vonatkozó elérni kívánt célok, célállapotok összefoglalása, operatív programok	49. oldal
1. Hulladékgazdálkodás	
1.1 Kistérségi hulladékgazdálkodási tervben szereplő célok megvalósításának elősegítése	50. oldal
1.2 Szelektív hulladékgyűjtés szervezése	51. oldal
1.3. Bio (szerves) hulladék lakossági komposztálásának elősegítése	53. oldal
1.4. Települési hulladéklerakó környezetvédelmi felülvizsgálata és rekultivációja	54. oldal
2. Szennyvízelvezetés, -tisztítás és – elhelyezés	
2.1. Szennyvízcsatorna-hálózatra csatlakozó háztartások számának növelése	55. oldal
3. Csapadékvíz-elvezetés, belterületi vízrendezés	
3.1. Belterületi vízrendezési tervek elkészítése, hiányzó árokrendszer kiépítése, meglévő árkok karbantartása	57. oldal
3.2. Patakmeder tisztítása, kotrása	58. oldal

4.	Levegőminőség javítása, közlekedésszervezés	
4.1	Szilárd burkolatú utak arányának növelése	59. oldal
4.2	Lakossági gázbekötések arányának növelése	60. oldal
4.3	Lakossági allergizáló gyom irtó akciók szervezése	61. oldal
5.	Talaj – és talajvíz védelem	
5.1	Környezetkímélő mezőgazdasági művelési módok elterjesztése	62. oldal
5.2	Irányelvek kidolgozás a mezőgazdasági műtrágya- és növényvédőszer használat szabályozására	63. oldal
6.	Energiagazdálkodás	
6.1	Közterületi energiafelhasználás csökkentése	64. oldal
6.2	Közintézményi energiafelhasználás csökkentése	65. oldal
6.3	Lakossági tájékoztatás az energiatakarékossági lehetőségekről	67. oldal
7.	Természeti környezet megőrzése, Natura 2000 program	
7.1	Természeti érték leltár készítése, Natura 2000	68. oldal
7.2.	Zöldfelület megőrzés, természetes növényzet fenntartása	69. oldal
8.	Szemléletformálás, környezeti nevelés	
8.1	Lakossági szemléletformálás	70. oldal
8.2	Környezettudatos nevelés	71. oldal
8.3	Környezetvédelmi együttműködési állózat kialakítása, környezettudatosság növelése	72. oldal
9.	Parkok, zöldfelületek, játszótér karbantartás, fejlesztés	73. oldal
10.	A hiányzó helyi rendelkezések és szabályzatok megalkotása	74. oldal
VI.	A környezetvédelmi feladatok finanszírozása, partnerek az önkormányzatok környezetvédelmi munkájában	75. oldal
MELLÉKLET		78. OLDAL
1. számú melléklet:	Aktuális környezetvédelmi jogszabálygyűjtemény	

„Amikor a civilizált emberiség az őt körülvevő és éltető élő természetet elvakult és vandál módon pusztítja, ökológiai összeomlással fenyegeti önmagát. Amikor ezt majd gazdaságilag is megérzi, valószínűleg felismeri hibáját, de megeshet, hogy akkor már késő lesz.”

(Konrad Lorenz)

BEVEZETÉS

A társadalom, a gazdaság és a természet egyetlen komplex rendszert alkot, melyben a rendszer elemei folyamatos kölcsönhatásban vannak egymással. A politikai rendszerváltást követően a gazdasági nehézségeinkből való kilábalás periferiáján napjaink központi témájává vált életünk minőségének és a környezetünk állapotának javítása. Korunk nagy kihívása olyan gazdasági növekedés megvalósítása, mely előmozdítja a társadalom fejlődését, ugyanakkor stabilizáló, illetve javító hatással van a környezetre. Ennek körvonalai a **fenntartható fejlődésben** találhatók meg, mely cél eléréséhez nemzetközi szintű társadalmi, gazdasági és **környezetvédelmi együttműködés** szüksége, egy-egy földrészen, országon, régión belül pedig elengedhetetlen a szereplők összehangolt, szabályozott tevékenysége.

Hazánkban a környezetvédelmi tevékenység átfogó jellegű, önálló jogi szabályozása 1971-ben kezdődött, azonban az európai normáknak megfelelő szabályozás alapjait „**A környezet védelmének általános szabályairól szólva 1995. évi LIII. törvény**” biztosítja. A jogszabály előírja, hogy **az önkormányzatoknak önálló települési környezetvédelmi programot kell kidolgoznia**, melyben különös figyelmet kell fordítani az alábbi – infrastrukturális jellegű – környezetvédelmi problémákra:

- a települési környezet tisztasága,
- csapadékvíz elvezetés,
- kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás,
- kommunális hulladékkezelés,
- lakossági és közszolgáltatási eredetű zaj, rezgés és légszennyezés elleni védelem,
- helyi közlekedésszervezés,
- ivóvízellátás,
- energiagazdálkodás,
- zöldterület-gazdálkodás,
- feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezet-károsodás csökkentésének településekre vonatkozó feladatai.

Miután a programban foglalt feladatok átfogják az egész infrastruktúrát, kapcsolódnak az önkormányzati vagyonhoz, az önkormányzati ellátási feladataihoz és kötelezettségeihez, ezáltal minden önkormányzati szintű döntésnek környezetvédelmi összefüggései is vannak.

A törvény szellemében, a Nemzeti Környezetvédelmi programmal, valamint a Heves megyei Környezetvédelmi Programmal és a település rendezési tervvel összhangban készült el **Recsk település Környezetvédelmi Programja**.

A **település környezeti jellemzőit bemutató** III. fejezet részletezi a környezetben elfoglalt helyét, rávilágít azokra a tényezőkre, folyamatokra és emberi tevékenységekre amelyek alakítják környezetünk helyzetét.

Erre az elemzésre épül a IV. fejezet **operatív programja**, amely a **településre jellemző speciális problémákat, prioritásokat és célkitűzéseket határozza meg** a környezetállapot különböző objektív mutatóinak értékelését és a társadalom környezeti elvárásainak megfogalmazását követően.

Az operatív program magában foglalja a megvalósításhoz szükséges eszközrendszert, amely tartalmazza a tervezési, szabályozási és finanszírozási feladatokat, előrejelzi a programok pénzügyi igényeit és javaslatokat ad a finanszírozás lehetséges forrásaira.

Összeállításunk egy idő- és mennyiségi korlátozottságú információbázison nyugszik, teljességre törekvő és **települési szemléletet** alkalmaz, ezért **tömör, összefoglaló** tanulmány.

Ki kell hangsúlyoznunk, hogy a **környezetvédelmi program a nyitott tervezés** keretében készült, a jövőben az általa nyújtott keretek között **dinamikusan módosulhat, változhat**.

Egyúttal szeretnénk javaslatot tenni arra, hogy az önkormányzat készítsen **átfogó, kiértékelő éves jelentést a környezetvédelmi programban foglaltak megvalósításáról**. Az éves jelentések, kiértékelések által mérhető **az előrehaladás és megvalósítás hatékonyságának mértéke, hiszen minden terv vagy program „annyit ér amennyi megvalósul belőle”**.

I. A FELADATELLÁTÁS JOGI ESZKÖZ- ÉS FELTÉTELRENDSZERE

Az önkormányzatok környezetvédelmi jogi eszköz- és feltételrendszerét meghatározó aktuális törvények, jogszabályok gyűjteményét az **1. számú melléklet** tartalmazza.

A törvényekhez kapcsolódó szakmai rendeletek a törvényekben foglaltak végrehajtásának konkrét szabályait rögzítik.

Az önkormányzati és a környezetvédelmi törvény biztosítja az önkormányzatok számára a helyi jogszabályalkotás lehetőségét.

II. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM STRATÉGIAI ALAPELVEI

A **környezetpolitika alapvető prioritásai** az alábbiakban foglalhatók össze /érvényesítésük valamennyi szinten elengedhetetlenül szükséges/:

- az **emberi egészség veszélyeztetésének csökkentése**, megszüntetése, az életminőséget befolyásoló környezeti elemek védelme,
- a **környezeti és a gazdasági fejlődés** harmonikus rendszerének megvalósítása,
- a **bioszféra sokszínűségének megőrzése**.

A korábbi, jellemzően egy-egy települést, üzemet, létesítményt vizsgáló szemlélettel szemben előtérbe kell helyezni a **komplex elemzéseket**, kistérségen belül együttesen vizsgált hatásmechanizmusokat.

A település környezetvédelmi programja – a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban – az alábbi **alapelveken** nyugszik:

- **a fenntartható fejlődés elve** /az általános fejlődés folyamatában következetesen egyensúlyra kell törekedni a társadalmi, a gazdasági, a műszaki és a környezeti feltételek között, szem előtt tartva a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása érdekében a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást/.
A fenntartható fejlődés a környezeti értékek megtartását és a jövő generációkért érzett felelősség elvét érvényesíti. A társadalom fenntartható fejlődésének környezetvédelmi vetülete a környezet fenntartható használatát jelenti, vagyis azt az alapelvet, hogy úgy javítsuk az emberi élet minőségét, hogy közben a természeti erőforrások és az élet fenntartó ökológiai rendszerek teherbíró és megújuló képességeinek határain belül maradjunk. A fenntartható fejlődés feltételezi, hogy egyensúlyt lehet teremteni a szükségletek kielégítése és a környezeti értékek megőrzése között.
- **a káros környezeti hatások megelőzésének elve** /a kormányrendeletben előírt környezeti hatásvizsgálatok elvégzése, elvégeztetése, a környezeti auditálás bevezetése stb. révén a környezetszennyezés megelőzése, a kialakult szennyezések főlészámolása/.
A megelőzés elvének érvényesítése nélkül nem lehet előre lépni a fenntartható fejlődés irányába. A megelőzés egyrészt általában lényegesen gazdaságosabb megoldás az utólagos beavatkozásoknál, másrészt vannak olyan esetek – főleg a természeti értékek területén – ahol az eredeti érték semmilyen ráfordítással sem állítható helyre.
- **az elővigyázatosság elve** /a kockázatok csökkentése a súlyos, vagy visszafordíthatatlan környezeti károokra vezethető események tekintetében/.
Az emberi tevékenységek bővülésével és szakosodásával rohamosan növekednek és gyakoribbá válnak az ezekből eredő környezeti kockázatok, nő a környezeti hatásokra vonatkozó bizonytalansági tényező. A kockázatok csökkentése érdekében az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni azokban az esetekben, amelyek során súlyos, vagy visszafordíthatatlan környezeti károk következhetnek be a jövőben.
- a környezeti szempontok beépítése a gazdaság folyamataiba /**a környezethasználó és a környezet szennyező fizet elvének alkalmazása**/,
- **a környezetpolitika regionalizálása** /a helyi területi és kistérségi önkormányzatok szerepének, hatékonyságának, operatív beavatkozásának növelése/,
- **a szubszidiaritás és a partneri viszony elvének alkalmazása** /a felelősséget és a döntéshozatali kompetenciát lehetőleg a politikai és igazgatási hierarchia legalacsonyabb szintjén kell tartani/.
A „szubszidiaritás” elvét követve egyre nagyobb szerep jut az önkormányzatoknak és társulásaiknak a környezeti problémák megoldásában. Külön kiemелendő, hogy új alapokra kell helyezni a magánszektorral való együttműködést. A stratégiát és magát a programot elfogadhatóvá kell tenni a lakosság számára. A környezetvédelmi beavatkozások hatékonyságának biztosítása, az érintettekkel való viszony javítása, a megelőzés elvének érvényesítése érdekében előre kell lépni a környezetvédelmi céloknak, a többi ágazat politikájában való integrálása kérdésben. A fenti célok csak akkor biztosíthatóak, ha ez az utóbbi törekvés sikeres.

A stratégia célként tűzi ki az önkormányzati környezetvédelmi példamutatást, mert enélkül nem várható el a lakosságról és a vállalkozóktól a környezetvédelem érdekében történő cselekvés. Ehhez a példamutatáshoz nem csupán a „gazda” módjára való viselkedésre, de a megalkotott szabályok betartására is szükség van.

A gazdaszerep, a „jó háztartásvezetés” gyakorlata annál erősebben jelentkezhet, minél konkrétabb maga a gazdálkodás tárgya.

- a környezet rehabilitáció és helyreállítás alkalmazása a sérült területeken, az új fejlesztésekkel párhuzamosan.

Recsk elhelyezkedése

III. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

A település földrajza, elhelyezkedése, jellemzői

A Kárpátok legbelső íve az Északi-középhegység, melynek nyugat felőli harmadik tagja a vulkanikus eredetű Mátra. **A hegység keleti része a Kis-Mátra, melynek északi lábánál helyezkedik el a Heves megyei nagyközség, Recsk. A nagyközség a Pétervásárai Kistérségi Társuláshoz tartozik.**

A hegység nagy kiterjedésű, igen figyelemre méltó képződmény. A **földtörténeti** ókor és középkor idejében, helyén a Variszkuszi- öshegység kis része emelkedik, amely a középkorban elsüllyedt és tenger öntötte el. A Darnó- hegy és környéke kivételével, mert ez a terület belső vulkáni tevékenység folytán újra felszínre került. A rövid szárazföldi időszakot a tenger újabb előnyomulása követte. A tenger elkeskenyedésével egyidőben újabb vulkáni tevékenység indult meg (ezt igazolja a Recsk- Szajla környéki riolituffa). A miocén első szakaszában a Mátra körüli tenger visszahúzódott és nagy területek váltak szárazzá. A következő időszakban újra vulkáni tevékenység kezdődött. Ekkor alakult ki a Mátra mai vonala.

A Parádi - Recski medencének **domborzati viszonyai** miatt **sajátos mikroklímája** alakult ki. Az éves középhőmérséklet + -10°C az éves csapadékmennyiség átlag 650 – 750 mm, aminek nagy része a téli időszakban esik. A fagyos napok száma 92, míg a nyáriaké 28. **A Parádi – Recski medence patakjainak vizét a Parádon eredő Tarna-patak gyűjti össze, mely a Zagyva vízgyűjtő rendszeréhez tartozik.**

A terület kb. 96%-át borítják agyagbemosódásos barna erdőtalajok, melyek harmadkori és idősebb üledékeken képződtek. Mechanikai összetételük agyagos vályog, illetve vályog, amelyek következtében közepes vagy gyenge vízvezető és jó víztartó képesség jellemzi vízgazdálkodásukat.

Recsk közvetlen földrajzi környezete, a Mátra hazánk egyik legismertebb és legkedveltebb üdülőterülete. Olyan tényezők működnek ebben közre, mint a tölgyes erdőkkel, bükkösökkel és fenyvesekkel ékesített csúcsok és völgyek táji szépsége, sportra alkalmassága télen és nyáron egyaránt, vagy üdülőtelepei, melyek jó levegőt, háborítatlan csendet kínálnak.

A település története

Az első hiteles említés a településről az Anjouk korában keletkezett, a XIV. sz. elején Recsky Demeter volt a tulajdonosa. A település nevét 1329-ben Raxy alakban rögzítették. A község neve 1478-ban Rekch névalakban szerepel. Az 1554-es években 4 portát számoltak, de a török dúlások után is a Recsky család maradt a birtokos, habár a kuruc és a császári seregek rablásai miatt nagyon elnéptelenedett. 1700-ban Almásy János a hűtlenség büntette miatt kapott elkobzott recski Békény-javak egy részére királyi adományt szerzett, 1701-ben pedig Vay Ádám egyes Recsky-családtagok birtokát vásárolta meg. Ennek következtében még az 1720-as években is csak 13 jobbágy család lakott ezen a területen. A terület birtokosai az Orczay, Recsky, Kubinyi, Liptay, Boronkai, Tahy család voltak, akik helyére a későbbiekben Károlyiak és Barkóczyak kerültek. 1771-ben a Recsky, Balogh és a vele rokon Tihanyi, meg a Békény családok kezén volt a falu birtokjoga.

A XIX. század közepén a Fehér, és a Bayjusst öröklő Ternyai Eszter és férje Repeczky Ferenc birtokában volt a falu kétharmada, a többi birtokjog kismemesek kezén darabolódott szét. A lakosság száma bevándorlásokkal növekedett, főleg az Ércbánya művelése miatt. Sok volt a nem magyar anyanyelvű személy is.

1696-ban már temploma van, a mai templom 1891-ben épült. A középkori Római Katolikus Tempom (melyet Szt. György tiszteletére szenteltek) tornya még a XIX. század végén is épségben fennállott. Ekkor Kis István pesti építész egy új templom építésére tett javaslatot. A mai templom az ő tervei alapján 1891-ben épült meg. Felszerelések közül legjelentősebb az „Úrmutató”, mely aranyozott réz, elsőrangú kivitelű remekmű. Az egri ötvösművészet egyik kiváló darabja 1750 körül készült.

1887-ben Recsk a Kisterenye-Kál-Kápolna vasútvonalon vasútállomást kapott. Az akkori életviszonyok miatt már 1903-ban megkezdődött az első kivándorlás Amerikába, mely csaknem minden családot érintett. Egy 1912-ben Clevelandban megjelent magyar nyelvű lap 873 recski lakos kivándorlását említi. Az I. világháború tovább tizedelte a lakosságot. Több mint 160 ember esett hadifogságba, és legalább ennyi esett el a háborúban. Sok családnál a gyász és a nélkülözés évei következtek. Ma emlékmű őrzi a háború halottainak emlékét.

A recski és mátraderecskei település egy községet jelentett ezekben az időkben. 1921-ben került sor a két község különválasztására. Egyházi vonalon csak 1932-ben válik ketté a két község.

1929-33-ban elkezdődött a gazdasági válság és ezzel megindult a második kivándorlási időszak Amerikába.

Az itthon maradtak továbbra is kénytelenek voltak az uradalmat szolgálni, Bárány Barkóczy földbirtokost, Kostka Ágoston csendőrezredest, Jámbor Vilmos, Holló b. József, Kápolnai Gábor jegyző és a Vécsi család birtokait. Sokan cselédeskedtek István Béla birtokain is. A község életét Gál Bakos János bíró, Bartha József főjegyző, Szabó István törvénybíró irányították.

1948-ban a bánya létszámának visszafejlesztésével ismét sok recski vált munkanélkülivé. A megoldás, melyet a DIMAVAG vezetése tett lehetővé, a létszámnak Diósgyőrbe való áthelyezése volt. Szomorú volt látni, ahogyan a falu lakossága hétről hétre minden szombat este kivonult az állomásra hazavárni a családfenntartókat.

Recsk mára fejlődésnek indult, lakossága 2004-ben 3119 fő.

Közművek előzetes összefoglaló jellemzése

A falu energia -és egészséges vezetékes ivóvízellátása a belterületeken megoldott. Az ivóvízhálózat 90 % ban van kiépítve, a kiépített ivóvízhálózatra a lakosság 80 %-a csatlakozott rá. A szennyvízcsatorna hálózat 1992 és 1996 között kiépült a településen. A szennyvízhálózat kiépítettsége szintén 90 %-osnak tekinthető, és a kiépített hálózatra a lakosság 82 %-a csatlakozott rá. A Recsk külterületén lévő szennyvíztisztító mű gondoskodik a szennyvíz tisztításáról. A gázhálózat kiépítettség 80-85 %-osnak tekinthető. A kiépített gázhálózatra a lakosság 60 %a csatlakozott rá. Az ott lakók fele még mindig a vegyes tüzelést alkalmazza.

Népesség alakulása

A népesség alakulását és összetételét a következő táblázatok mutatják. **Jelenleg 3119 fő lakja a települést.**

A település népességének alakulása 1999-2004 között

Év	0-18 év	19-65 év	65-évtől	Összesen:
1999	641	2037	551	3229
2000	611	2028	548	3187
2001	608	2019	549	3176
2002	603	2001	554	3158
2003	569	1984	548	3101
2004	572	1996	551	3119

A népszaporodás 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lakónépesség	3229	3187	3176	3158	3101	3119
Élveszületés	29	23	27	36	23	Nincs adat
Halálozás	42	52	52	49	51	
Természetes szaporodás ill. fogyás	-13	-29	-25	-13	-28	
Vándorlási különbözet	-40	-14	22	-30	-29	

Szociális helyzet, munkanélküliség 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Szociális segélyben részesülők száma	322	327	275	203	168	190
Közgyógy ellátásban részesülők száma	150	146	151	156	143	154
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma	234	202	168	157	138	154

A várható népesség 2015-ben

A lakónépesség lassú, de folyamatos csökkenést mutat, aminek elsődleges oka a természetes fogyás és a vándorlási különbözet. Távolabban sem várható jelentősebb népességnövekedés a községben.

Az Önkormányzat helyi környezetvédelmi vonatkozású rendeletei

- Recsk Nagyközség Önkormányzatának **18/2004. (XII.15.) számú rendelete** az önkormányzati **tulajdonú közüzemi csatornamű használatáért**, 2005. évben fizetendő díjakról
- Recsk Nagyközség önkormányzatának **1/1997. (02.17.), 5/2000. (06.09.), 15/2003. (12.15.), 11/2004.(05.03.) 17/2004. (XII.15.) önkormányzati rendelettel módosított 6/1996. (VII.15.).** számú rendelete (egységes szerkezetben) a **szervezett köztisztasági közszolgáltatás kötelező igénybevételéről**
- Recsk Nagyközség Önkormányzatának **6/1998. (IX.17.) sz. rendelete Recsk településrendezési tervének helyi építési szabályzatáról** /Egységes szerkezetben a módosítására hozott 7/2001.(07.26.),8/2003.(08.25.)Ör. rendelettel/
- Recsk Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének **11/2004. (04.29.) rendelete Recsk Nagyközség helyi környezetvédelmi szabályairól** (Kihirdetve: 2004.05.03.)
- Recsk Nagyközség Önkormányzata Képviselőtestületének **12/2004. (07.06.) rendelete a talajterhelési díjról** (kihirdetve: 2004. 07.09.)

Recsk nagyközség úthálózata

IV. A TELEPÜLÉS KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA AZ ÖNKORMÁNYZATI FELADATELLÁTÁS TÜKRÉBEN

1. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET TISZTASÁGA, ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME

A település környezetvédelmi tevékenységének megítélésében jelentős szerepe van a település tisztaságának. Nemcsak a kívülálló, hanem a településlakó ember számára is a legszembetűnőbb a közterületek tisztasága, a zöldterületek gondozottsága, közutak állapota. A települési környezet rendezettsége, tisztasága növeli az ott élők komfortérzetét, esztétikusabb életteret biztosít.

Közterületek, zöldterületek fenntartása

A közterületek, zöldterületek fenntartását, fejlesztését az önkormányzat végzi. A zöldterület gazdálkodással külön fejezetben foglalkozunk, de itt kell megemlíteni azt, hogy a környezeti tényezők közül ez az a – talán legfontosabb- elem, melynek fejlesztése ill. a fenntartás magas színvonala jótékony, javító hatással van a többire. A nagyközség belterületére vonatkozóan a közterületek, zöldterületek fenntartásával, gondozással kapcsolatos feladatokat a **1/1997 (II.17.), 5/2000 (VI.09.), 15/2003. (XII.15.), 11/2004. (V.03.), 17/2004. (XII.15.) önkormányzati rendelettel módosított 6/1996. (VII.15.) számú helyi önkormányzati rendelet** szabályozza, melyek a település állampolgárai számára is tartalmazznak feladatokat.

A településrészek szerkezetében végbement változások, a megcélzott turisztikai fejlesztések és nem utolsósorban a kellemes és vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a települések parkosítását, a bel- és külterület fásítását, melyek a szerkezetileg szétszakadt, az új és a régi településrészek egységes szerkezetbe rendezésének egyik eszköze.

Épített környezet védelme

A nagyközség közigazgatási területe: 4.533 ha. Ebből belterület 226 ha, külterület 4.307 ha.

Recsk gazdag földrajzi potenciállal rendelkezik, elhelyezkedéséből adódóan változatos természeti-, táji adottságok jellemzik, földrajzi fekvése kedvező.

Recsk földrajzi fekvése illetve területi elhelyezkedése egyértelműen meghatározza a település szerkezetét. A település képét a természeti elemek mellett az épített környezet határozza meg. A település magán hordja a hegyvidéki települések sajátosságát is.

A településrészek magját alkotó településszerkezet hely- és kultúrtörténeti jelentősége felértékelődik, így különösen fontos, hogy a településrészek régi, jellemző építészeti emlékeit (tradicionális épületek vagy épületegyüttesek, templom..stb.), egy-egy jellemző településrészét megóvják, felújítsák.

Az épített és természetes környezet kiemelkedő részei, műemléki értékek, kulturális idegenforgalmi értékek

Jámbor Vilmos arborétum

Recsk nagyközségétől délre kb. 2,5 km-re fekszik a Jámbor Vilmos arborétum, melyet Györke, Jámbor tanya vagy Bojtoskert néven is említenek. **1975-ben 69 ha lett védetté nyilvánítva kerttörténeti jelentősége miatt, ebből 4,58 ha az arborétum.** Tengerszint feletti magassága 270-300 méter. Az eredeti vegetációt az északi alacsonyabb fekvésű területeken cseres-tölgyes alkotja, mely fokozatosan gyertyános-tölgyesbe megy át, a magasabb területeken pedig bükk a domináns.

Az arborétum létrehozása Jámbor Vilmos főhercegi kertész nevéhez fűződik.

Jámbor Vilmos apai ágon kertész dinasztia sarjaként Somogyhárságyon született 1825-ben. Pozsonyban tanult, majd Bécsben ismerkedett meg az európai szintű kertész kultúrával. Eljutott Angliába, ahol az angol kertészet elméleti és gyakorlati iskoláit végezte el. Sok tapasztalatot szerzett Franciaország és Ausztria nevezetes magánkertjeinek építésével. Hírnévvé hazatérve József főherceg udvari főkertésze lett. Ő tervezte és irányította az alsuti és a margitszigeti kertépítő munkálatokat, valamint a vácrátóti arborétumot és a parádfürdői parkot.

1876-ban Recsk mellett kapott nemesi birtokot, ahol életének harmadát töltötte. Virágzó, exotákban gazdag csemetekertet, európai hírű gyümölcsöst, nemes magokat termő kertészetet, tízezres rózsakertet és faiskolát hozott létre.

A telepítés előtt talajtani vizsgálatokat végeztetett. Ennek ismeretében hozatott elsősorban örökzöld, európai, kaukázusi, észak-amerikai és ázsiai fa- és cserjefajokat. **Megtalálható volt itt mammut fenyő, babérfa, ámorfa és paratölgy, messziföldről származó ciklámen, jázmin, Lumnizer-szekfű és a többeszres rózsakert.**

1901-ben Jámbor Vilmos meghalt, faiskoláit fia örökölte, majd elárverezték.

A virágzó kertészet a történelem viharaiiban szétzilálódott, szinte teljesen elpusztult.

Ma az arborétumban 29 faj 570 egyede él. Legnagyobb fája a 250 cm törzskerületű zöld duglaszfenyő. Ma a területen nincsenek kiépített sétálóutak, igazi vad vidék, megközelítése nehézkes. Az arborétum jelenleg nem látogatható.

Gesztenyesorok, fasorok

A Recsk-Parád közötti Gesztenye-fasor helyi védelem alatt áll a. Kezelője a Heves Megyei Közútkezelő Kht.

A kor divatjának megfelelően az uradalmi központok vagy kastélyok szerves részét képezték a hozzájuk vezető utakat kísérő fasorok, melyek nyáron kellemes lombalagutat biztosítottak a kikocsikázó hölgyeknek és uraknak. Mára csak töredékük maradt meg, amelyek közül kettő helyi jelentőségű természetvédelmi érték. A fasorok kialakítása Jámbor Vilmos nevéhez fűződik.

Vadgesztenyesor

A 24. számú utat Recsk és Parádfürdő között mindkét oldalon 90-100 éves bokrétafák (vadgesztenye) sora szegélyezi. Mivel a fák az út szélétől mindössze fél méterre állnak, ágaik és lombjuk összeér. Nyáron zöld alagútban suhannak az autók, de télen is megkapó látványt nyújt a többé-kevésbé azonos méretű fák sora.

A fasort a századfordulón Károlyi Mihály gróf telepítette. Egykor Recsktől Parádsasvárig kísérté az utat. Egy részét a két világháború között és a műút kiépítésekor kivágták, így ma kisebb megszakításokkal csak a parádfürdői Cifra- istállóig tart. A jobb oldalon 93, a bal oldalon 83 fa áll. Átlagos magasságuk 12 m, mellmagassági kerületük 120-310 cm között változik.

Parádfürdői Ilona- völgyi fasor

A Mátra másik szép fasora a Parád-Recsk közötti útból nyíló Ilona-völgyi utat kíséri. A 1,5 km hosszú főleg vadgesztenyefákból álló fasor **a Mátra egyik legszebb hidrológiai képződményéhez, az Ilona-völgyi vízeséséhez vezet a turistát.** Útközben érdemes megállni a Szent István csevicekútnál, de vizéből sajnos már nem ajánlatos inni.

Az Ilona-völgy első szakaszát tavasszal illatozó hársfák hosszú sora kíséri. Ezt a fasort is gróf Károlyi Mihály telepítette a recsk-parádi fasorral kb. egy időben. Az út bal oldalán 170, a jobb oldalán pedig 162, többségében ép fa áll.

Búzás – völgyi tó

A Szajla felé induló úton a lakott területtől néhány száz méter megtétele után jut el a kiránduló **Búzás – völgyi tóhoz, melynek vízfelülete 49 ha.**

Az oda vezető út legmagasabb pontjáról csodálatos kilátás nyílik a településre és a Kékes távoli csúcsára, a másik irányban pedig elénk tárul a tó és a közli víkendházak színes tarkasága. A természetes élővizekben élő szinte valamennyi halfajta megtalálható itt. A szép környezet pihenni csábít, de országos horgászengedély és napijegy birtokában bárki kedvére horgászhat itt. A tó gyalogosan és járművel is körbejárható, bár a 8 km-es útból csak mintegy 2 km aszfaltozott.

Adatok a tóról:

- az eddig kifogott legnagyobb hal 40 kg
- 860 q hal lett a tóba telepítve 2003-ban
- **a tóban lévő halak: ponty, harcsa, süllő, csuka, keszeg, kecsge**

A Búzásvölgyi-tó területe a 8/2003 (08. 25.) helyi rendelettel módosított a rendezési tervről szóló 6/1998 (IX. 17.) rendelet értelmében üdülőkörzetté nyilvánított.

Tájház

1910-ben épült szalagtelken, fésűs beépítésű. A telket gazdái a falu építkezési szokásainak megfelelően építették be, de alkalmazkodtak a telek szokatlanul nagy méreteihez (ez volt a legnagyobb porta Recskén). Megépítették a telek bal oldalára a lakóházat, a ház mögé, a vele egy vonalban gazdasági építmények kerültek (sertésól, istálló, magtár). Darabos kőfalazat, szarufás-torokgerendás nyeregretető hódfarkú cseréppel fedve. Mészelt véghomlokzatán két ablak kihajló tokkal, könyöklőpárkánnyal. Udvari homlokzata hattengelyes, az eredetileg három lakóhelyiség és a búzásház, „hambár” nyílásaival. Tornác, kilencfejezetes faoszloppal, a bejárat előtt magasan elhelyezett lécráccsal.

A lakóház tehát szinte eredeti formában megmaradt, ezért külsején alig kellett változtatni. Az utcára néző véghomlokzat egykor díszesebb lehetett. A faoszlop tornácot Bódi Virág Ignác faragta.

A Kossuth út 118. szám alatt 1965-ben rendezték be a pitvarkonyhából és előszobából álló Népművészeti tájházat, melyet 1997-ben az illetékes minisztérium műemléki védelem alá vont. Nemcsak a térség, hanem az ország egyik legkorábbi ilyen jellegű tájháza a recski.

A hagyományos falusi élet kellékei mellett hamisítatlan hangulatot áraszt a búbos kemence. A recski tájház egész évben látogatható, a Tájak Korok Múzeumok külön ismertető füzetje segíti az eligazodást. Itt működik a Hevesi Házipari Szövetkezet recski részlege is, a palóc hagyományok egyik folytatója.

Nemzeti emlékpark

Recsk neve a XX. századi történelmünk során sajátos tartalommal telítődött, függetlenül a település akaratától.

A Mátra hegység e térségében, közel Recsk községhez, a Magyar Államvédelmi Hatóság (ÁVÓ) 1950 nyarán minden törvényes felhatalmazás nélkül a szovjet gulág- táborok mintájára büntető jellegű kényszermunkatábort létesített. A mintegy 1500 kényszermunkás a magyar társadalom minden rétegét képviselte. Volt közöttük munkás, értelmiségi dolgozó, a hadsereg tagja, korábbi földbirtokos, politikus. Közülük senkit sem állítottak bíróság elé, el nem ítélték őket.

A politikai okokból fogva tartott kényszermunkások maguk építették fel a kényszermunkatáborot, kerítették be magukat többszörös szögesdrót kerítéssel. A tábor, kerítésén belüli erdő fáiból építették meg primitív barakkjaikat, a tábor körülvevő őrtornyokat. Az andezitbányában primitív kézi szerszámokkal sziklát fejtettek, követ törtek az útépitésekhez. Naponta 12- 14 órát dolgoztak, nem több mint 1000 kalóriányi élelemmel. Szinte valamennyien éheztek, minden szájba vehetőt, amit az erdőben találtak, megettek: gombát, zöldhajtásokat, gyökereket, bogyókat, sőt gyíkot és csigát is. Legtöbbjük eredeti testsúlya mintegy negyven százalékkal csökkent fogságuk ideje alatt. Az elégtelen táplálkozás nyomán sokuknak kihullottak a fogai. Az orvosi ellátás elégtelen volt, gyógyszerhez alig jutottak. Számosan éhen haltak, az andezitbányában balesetben veszítették életüket, s volt, akit az örök agyonlőttek. Senki sem tudja pontosan, hogy a halottakat hol temették el. A tábor három esztendeig tartó fennállása alatt hermetikusan elzárták a külvilágtól.

Akik túléltek a megpróbáltatásokat, 1953 nyarán és őszén szabadultak. Arra kényszerítették őket, hogy kötelezvényt írjanak alá, mely szerint a kényszermunkatáborról, ottani megpróbáltatásairól soha szót nem ejtenek. Szabadulásuk után vagy rendőri felügyelet alá kerültek, vagy több évre börtönbe zárták őket. Az utóbbiak nagy része csak az 1956-os forradalom során szabadult. Az egykori munkatábor feloszlása után néhány esztendővel lebontották, a barakkok helyét befásították, hogy nyoma se maradjon. A kommunista rezsim alatt a magyar hatóságok mindvégig állították, hogy a recski kényszermunkatábor sosem létezett.

A kényszermunkatábor túlélői 1988-ban megalapították a Recski Szövetséget. Az itt töltött, sosem feledhető évek, valamint elhunyt rabtársaik emlékének megőrzésére emlékművet állítottak, amelyet 1991 őszén Antall József néhai miniszterelnök avatott fel. Ezt követően a szövetség emlékparkot hozott létre a volt tábor helyén, melyet 1996-ban Göncz Árpád köztársasági elnök adott át. Az emlékparkban az erdőtől újra visszafoglalt eredeti területen a volt rabok visszaemlékezései alapján kirakták a tábor épületeinek alapjait, útjait.

Felépült egy valóság-hű barakk is, melyben kiállítás található az összegyűjtött emlékekből. Az emlékpark, mely a falu központjától mintegy 6 km-re található, autóval jól megközelíthető, az útirányt végig táblák jelzik. A park bejáratánál az egykori őrtorony mása fogadja a látogatót, majd az emlékmű, melyen mindig van koszorú, virág. A Recski Nemzeti Emlékpark szabadon, egész évben látogatható

Kálvária

A Kálvária területe gróf Barkóczy Sándor és felesége tulajdona volt. Az első kereszteteket ők állították. Az erdejükből vágatták a fákat, ácsmesterek ingyen faragták, és lóval húzták fel a hegyre.

A gróf 1942-ben adta el a kastélyt az irgalmas nővéreknek. A németek 1944-ben kivágták a kereszteteket. 1945-ben lett újra felállítva.

1968-70 körül Kiss Pál plébános idejében Pócs József újíttotta fel.

Ma elhanyagolt állapotban van a Kálvária Domb. Az egyházközösség tervezi a rendbetételét. Hagyományt szeretne teremteni: minden évben virágvasárnap előtti szombaton keresztutat imádkozni fel a Kálváriára. Terveik arra irányulnak, hogy ez egy közös, ökumenikus ima-alkalom legyen a községünkben élő összes keresztény embernek: reformátusoknak, baptistáknak, katolikusoknak.

Művelődési Ház és Bányászati Kiállítóhely

A recski Művelődési Ház és Bányászati Kiállítóhely épülete 1943-ban készült el. Jellegzetes alpesi tető emeli ki környezetéből. Az épület belső faszerkezetét, máramarosi fenyőkből készült eredeti famennyezete teszi rendkívül széppé és érdekessé. Az épület eredetileg Bányász Kultúrotthonnak készült és a mára már megszűnt ércbánya tartotta fenn. Többször kapott helyt benne kiállítás. **Recsk önkormányzata, miután átvette és gyönyörűen felújította az épületet 2000. augusztus 20-án átadta újra rendeltetésének és az épület egyes termeiben egy állandó Bányászati és Ásvány – Kiállításnak adott helyt. A kiállítás bemutatja az ércbányászat egyes emlékeit, több mint 150 ásványt, féldrágakövet és egyéb tárgyakat.** Az előtérben egyedülállóan Magyarország kőbányászatának néhány emlékét tekinthetik meg a látogatók. Az udvaron fedett részben bányagépek kaptak helyet és az udvar közepén egy alpesi magastető alatt, szabadtéri színpad elhelyezésére is lehetőség nyílik. Az idelátogatók szakszerű idegenvezetéssel ismerkedhetnek meg az ércbányászat, ezen belül a recski réz és arany-ezüst bányászat történetével.

Közutak állapota

Utak jellemzői	Belterület		Külterület		Összes út (km)
	Kiépített (km)	Nem kiépített (km)	Kiépített (km)	Nem kiépített (km)	
Főutak	0	-	0	0	0
Mellékutak	16,575	1,171	0	4,321	22,067
Összesen	16,575	1,171	0	4,321	22,067

Bányászat

Működő bányá

Recsk külterületén, a lakott területtől délre található a **Recsk – Csákánykő elnevezésű kőbánya, ahol a hegyet felépítő piroxénandezitet bányásszák.** A bányát 1949. november 1-én nyitották meg. Az 1961-es ipari átszervezés során a Mátravidéki Kőbánya Vállalat vette át az üzem kezelését. 1977-től beolvasztották az ÉSZAKKŐ Észak- magyarországi Kőbánya Vállalatba, mely 1991. május 29-én KFT-vé alakult. Ekkor a COLAS többségi üzletrészt vásárolt meg, és létrejött a COLAS-ÉSZAKKŐ Bányászati KFT. 1993-ban a kötélpályát és az alsó telepi üzemrészt korszerűtlensége miatt megszüntették. A társaság korszerű utántörő, osztályozó rendszert épített.

Termékeik:

- Terméskövek
- - Zúzottkövek (UZ)
- - Nemes zúzottkövek (UNZ)
- - Különleges zúzottkövek (UKZ)

A recski zúzottkő anyaga andezit.

- nyomószilárdsága: 197,7 MPA
- - térfogatsúly: 2,63 to/m³
- - időállóság: fokozottan fagyálló

Elérhetőség: 3245 Recsk, Pf. 7.

Telefon: (06) 36- 478-404

Fax: (06) 36-478-404

Jelenleg tartós szüneteltetés alatt álló ércbánya (üzemeltető MECSEKÉRC Rt.)

Közel 200 esztendeje indult meg az érckutató a Mátra hegység északkeleti részén, Parádfürdő téségében. Előbb Markhót Ferenc (1718-1796) Heves megyei tisztiorvos ismertette a parádi timsós forrást, mely érces kőzetekből ered. 1780-ban Vörösvár, Fehérkő és Hegyestető nevű hegyekben kezdtek érckutatót és indítottak termelést. **A mátrai érckutató és ércbányászat akkor lendült fel, amikor 1849-ben Recskben, a Baj patak alsó szakaszán és a szomszédos Nagyrézoldalon a felszínen termérsz került elő.**

Az első lejegyzett kutatói eredmények a Lahóca hegyről és környékéről 1850 körüliek. A Lahócán az első feltárások a mai Felső- György tó környékében váltak ismertté. Itt a kovás agyagásványos, szulfidhíntéses kibúvásokon az 1852-ben megalakult Parád-Mátrai Bányatársulat kezdte meg a kutató és bányászati munkákat. 1862-ben megalakul a Mátrai Bányaeget, amely kiterjedt bányabeli kutatókat indított a Lahóca déli részének ismert ércestei környékén. Erre a bányászatra ércfeldolgozó művet, pörkölő és lüzóművet építettek. A nem megfelelő technológia és a gazdasági problémák miatt a bányászok nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Az újabb fellendülés az 1900-as évek elejétől következik be. A Parádi Bányatársulat műveli időszakosan a lelőhelyeket.

1925-ben felfedezik a kékpalához kapcsolódó, aranyban gazdag pirites ércetesteket, majd megkezdik a korszerű flotáló üzem beruházását. 1926 végén a kincstár megvásárolja a bányát. A bányabeli kutatásokkal egy időben a kincstár a felszíni földtani munkák területén is előre lép. A háborús időszak alatt az érckészletek lecsökkennek, a termelés leáll, és 1951-ben indul újra. A Lahócában ezt követően 1979-ig folyamatos volt a bányászat, amely már állami támogatással termelt. 1979-ben a „régiből” bánya bezárt. **Újabb nemesfémérc kutatás történt 1991-1997 között, amely az arany világpiacon árának nagyarányú csökkenése miatt félbemaradt, a megvalósíthatósági tanulmányok ellenére is.**

A lahócai bánya történetével 1850-től 1945-ig részletesen foglalkozik Pollner Jenő, aki háromrészes monográfiát írt „A Recsk környéki bányászat és ércfeldolgozás 1850-1945.” címmel.

A Lahóca bánya megkutatott készletének kifogyása előtt megkezdődött a terület földtani továbbkutatása, általában 1000-1200 m mély külszíni fúrásokkal. 1967-ben ismerték fel az ún. hintett porfíros ércesedést, amely meggyorsította a külszíni kutatásokat.

1970-ben elkezdték az I-es aknát, majd 1974-ben a II-es aknát mélyíteni, ezzel kezdetét vette a magyar bányászat történetének egyik legnagyobb léptékű munkája.

A két aknát később két szinten vágattal kötötték össze. Az egyiket a felszíntől számított 900 m szinten a porfíros rézérc, a másikat az 1100 m szinten a szkarnos érc feltárására illetve kutatására szánták. Az összekötő szintes vágatrendszer tette lehetővé a legyezőkben fúrt bányabeli kutatófúrások kivitelezését. 1986-ig 87,5 km fúrás mélyült (550 db), melynek feldolgozása alapján számították az ércvagyont. Az érc hasznosításával kapcsolatban sok ércdúsítási kísérletet végeztek, sok tanulmány készült a környezetvédelem, vízgazdálkodás és más, a termelési viszonyokat érintő minden kérdésben.

A sok elképzelés ellenére a mélyszinti ércesedés termelőüzemmé fejlesztése nem vált valóra.

1998-ban megszületett az ÁPV Rt döntése a mélyszinti bánya vízelárasztással való szüneteltetéséről.

1999 novemberében a bányai üzem vízemelő rendszere leállt. 2000-ben elkészült a recski kutatások záró, összefoglaló jelentése, amely alapja lehet egy újakezdésnek.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy a Recsk II. bányatelek részben rekultiválásra került, a Recsk I. bányatelek (ENARGIT Kft.) pedig kutatási engedéllyel rendelkezik

Település rendezési terv

A település rendelkezik településrendezési tervvel, mely 1997. évben készült az OTÉK-nak megfelelően és az Önkormányzat a **6/1998 (IX. 17.) sz.** helyi önkormányzati rendelettel elfogadta.

A környezetvédelmi program kompatibilis a településrendezési tervvel.

Az Önkormányzat kiemelésre méltó környezetvédelmi beruházásai az elmúlt 5 évben:

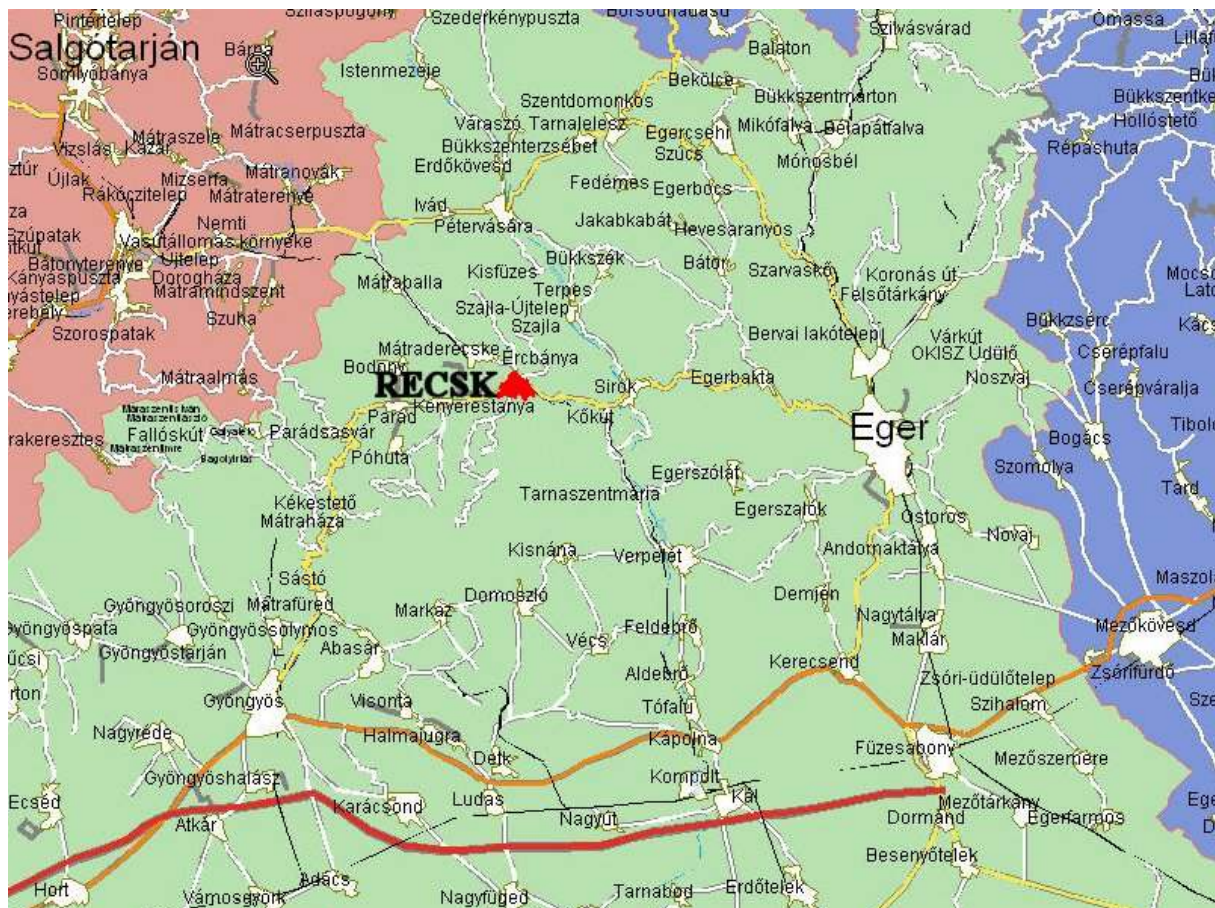
- Ércbánya lakótelepi ivóvízvezeték építés;
- Járdá felújítás: Hunyadi, Kossuth, Kőbánya úti (2000-2001);
- Útfelújítások: Petőfi, Arany, Csevice u. (2002-2003); Mátra, Hunyadi, Piac tér (2003-2004) Széchenyi u. (2004)

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- Fokozott hangsúlyt kell helyezni a **közterületek, zöldterületek fenntartására, fejlesztésére**. Ezen elvárást az önkormányzatoknak, mint tulajdonosoknak **éves terveinek** kidolgozásánál érvényre kell juttatni.
- Évente egy-két alkalommal továbbra is a lakosság részére **lomtalanítási akció** szervezése célszerű, főként a háztartásokból feleslegessé váló lomok összegyűjtése, rendezett módon történő ártalmatlanítása céljából, azzal a szándékkal is, hogy a közterületeken illegálisan elhelyezett hulladékok mennyisége csökkenjen.
- Fokozottan érvényt kell szerezni a **helyi környezetvédelmi vonatkozású rendeletek** előírásainak.
- Erőteljesebb propaganda kifejtése a településtartósággal összefüggő **lakossági tudatformálás** területén.
- Az **illegális személerakók** keletkezésének visszaszorítása érdekében át kell tekinteni az önkormányzat helyi szabályozásából adódó lehetőségeit, szigorúbb szankcionálással a prevenció irányában kell elmozdulnia.
- Összefogva az egyéb érdekelt szervezetekkel törekedni kell a **természetvédelmi értékek további megőrzésére** ill. azok helyreállítására, óvására illetve azok természeti állapotának fejlesztésére, bemutatására.
- Szélesebb körben **be kell vonni a lakosságot** a szűkebb és tágabb környezetük védelmére, alakítására, fenntartására érdekében. Kiemelt szerepe lehet a már óvodás és iskolás korban elkezdett környezeti nevelésnek és a **civil szervezeteknek** (civil kontroll).
- Javítani kell a **játszóterek** állapotán. Továbbra is **pályázni kell játszóterek építésére, karbantartására**, valamint ezen területek köré a zöldterületet növelve parkot lehetne kialakítani, figyelembe véve a megfelelő növényfajta megválasztását. Itt elsősorban **dús lombkoronájú, nagy zöldfelülettel rendelkező növényeket** célszerű választani, mert ezek a keletkező porszennyeződések nagy részét felfogják, valamint a gyermekek számára javítják a rendelkezésükre álló levegő minőségét. **A játszóeszközök az EU szabványoknak megfelelő, természetbarát anyagból** készüljenek, ezzel egyfajta környezeti nevelésre és tudatformálásra lehetne szert tenni.
- **Nagy kiterjedésű zöldterület beépítéstől való megakadályozása.**
- Előnyben kell részesíteni, a **téli síkosságmentesítés** során a környezetkímélő anyagokat.
- A **rekultiválásra váró bányák** (homokbánya, ércbánya) rekultivációs terveinek megfelelően a rekultivációt mielőbb kivitelezni kell, gondoskodni kell a **terület tájba illesztéséről. Ez a bányát üzemeltető feladata.** Fontos az ehhez szükséges **pályázati lehetőségek feltárása.**

- Figyelmet kell fordítani az épített környezet **nevezetességeinek, értékeinek megőrzésére, összegyűjtésére**. Fontos feladat a hagyományos jellegzetességeket mutató településkép fennmaradásának, a települések múltjának megőrzése, a **különleges értékek bemutatása, akár egy emlékhely létrehozásával**, mely a célirányos turizmust vonzaná magába.
- Az **infrastrukturális fejlesztésekkel** el kell érni, hogy az átutazó turisták fedezzék fel a település valamennyi természeti és kulturális értékeit, töltsön itt több időt, és így növekedjen meg az átlagos turisztikai vendégéjszakák száma.
- A **mozgáskorlátozottak közlekedéséhez** szükséges műszaki létesítmények (rámipát, útszélen szegélydöntések stb.) kiépítése.
- A **zöld- és közterületek kezelésében**, azon Önkormányzatoknál akiknél még nincs egy **univerzális kisgép** (célgép: kasza-tárca-eke-hóeltakarító) beszerzése és működtetése javasolt.
- Az **oktatási-nevelési program fő feladatává kell vállaljon a környezetvédelem és az azzal való együttélés**.

Recsk nagyközség Heves megyén belüli elhelyezkedése

2. CSAPADÉKVÍZ-ELVEZETÉS ÉS BELTERÜLETI VÍZRENDEZÉS

Települési vízrendezés fő feladatai, általános elvei

A települési vízrendezés feladata a települést fenyegető vízkárok megelőzése és elhárítása. A település domborzati viszonyait és meteorológiai adottságát tekintve a rövid összegyülekezési idő, valamint a csapadékintenzitás miatt a lehetséges vízkárok közül kiemelten kezelendő a felszínen lefolyó csapadékvíz biztonságos elvezetése.

A csapadékvíz megfelelő elvezetése a beépített területekről a közúthálózat, közterületek használhatóságának jelentős minőségváltozást eredményezi, az épített környezet műszaki állapotának megőrzésében játszik szerepet.

A település felszíni vizei és csapadékvíz-elvezető rendszere

A Parádi – Recski medence patakjainak vizét a Parádon eredő **Tarna-patak gyűjti össze, mely a Zagyva vízgyűjtő rendszeréhez tartozik.**

A település területén folyik keresztül a **Parádi-Tarna, Balla, Csevice, Kata, Baláta, és Kürt-patak** valamint egy **tó** található településen a **Búzásvölgyi-tó**, melyet **horgásztóként** hasznosítanak.

A településrészek csapadékvíz-elvezetését, a térség fentebb említett természetes élővízfolyásai, valamint az ezekhez – mint befogadókhöz - csatlakozó mesterséges vízelvezető árkok biztosítják.

A település csapadékvíz-elvezető rendszere nagyobb részt kiépült. A meglévő árkok nagy része földárok, többségének állapota közepesnek minősíthető. Az árkok egy része nagyon tisztán karbantartott árkok, míg vannak elhanyagolt, feliszapolódott, gondozatlan árkok is.

Emellett gondot jelent, hogy a patakok állapota is elhanyagolt, befásult, hordalékkal, iszappal feltöltődött. Egyedül a Tarna patak rendelkezik mederburkolattal a belterületi szakaszon, melynek kotrására 2003. évben került sor.

Nagy mennyiségű esőzés esetén a **Dózsa úton, Táncsics úton, és a Szent István úton** a csapadékelvezető árkok nem tudják elszállítani a gyorsan lezúduló vízmennyiséget.

Belvízproblémák a mély fekvésű lakótelkeken alakul ki (Szent I. úti telkek kertje, Mátra út egyik oldalán).

A Mátrából érkező hegyi patakok nagy vízhozamot tudnak biztosítani, de **a hordalék problémák nem számottevőek.**

A település csapadékvíz-elvezető rendszerének összefoglalása

<i>Út megnevezése:</i>	<i>Nyílt vagy zárt az árokrendszer:</i>	<i>Földárok vagy burkolt árok:</i>	<i>Egyoldali vagy kétoldali kiépítésű árok:</i>	<i>Folyóméterben mért hossza a kiépített ároknak: kb.</i>
Kossuth út	Egyik oldal zárt, másik oldal nyitott	beton; föld	Is-is	3000
Dózsa út	Nyílt	Föld	Kétoldali	830
Gárdonyi út	Nyílt	Föld	Egyoldali	500
Táncsics út	Nyílt	Föld	Egyoldali	480
Várbüki út	Nyílt	Föld	Kétoldali	280
Ifjúsági út	Nyílt	Föld	Kétoldali	340
Bem út	Kiemelt szegély	Beton	Kétoldali	800
József A. út	Nyílt	Föld	Egyoldali	250
Hunyadi út	Egyik oldal zárt, másik oldal nyitott	Beton	Kétoldali	750
Szent I. út	Nyílt	Föld	Egyoldali	730
Petőfi út	Nyílt	Beton	Egyoldali	310
Csalogány út	Nyílt	Föld	Egyoldali	350
Vasút út	Nyílt	Föld	Egyoldali	630
Mátra út	Nyílt	Föld	Egyoldali	403
Rákóczi F. út	Nyílt	Föld	Kétoldali	520
Csokonai út	Nyílt	Föld	Kétoldali	560
Vörösmarty út	Nyílt	Föld	Kétoldali	360
Széchenyi út	Nyílt	Föld	Kétoldali	425
Dobó út	Nyílt	Föld	Egyoldali	105
Arany J. út	Nyílt	Föld	Kétoldali	518

Csapadékvíz-elvezetéssel összefüggésben jelentkező környezetvédelmi problémák, környezeti hatások:

A felszíni vízkészletek – melyek a csapadékból, valamint az élővizekből tevődnek össze – a külső szennyeződésekre igen érzékenyek, ezért a szennyeződésektől való megóvásuk kiemelten fontos feladat.

A vízfolyások csak akkor tudják feladatukat betölteni, ha rendszeres karbantartásukat elvégzik. **A fenntartás legfontosabb feladata** az árokba került idegen tárgyak (tuskók, háztartási szemét, stb.) eltávolítása, a meder feliszapolódásának és kezdődő rongálódások megszüntetése, a mederoldal és a töltések kaszálása – amennyiben nem betonlappal burkolt az árok.

A medrek rongálódásra nagyon érzékenyek, könnyen megsérülnek, így funkcióképességük lecsökken. **Követelmény, hogy a medrek mélysége, esése, keresztszelvénye megfelelő legyen, a nyílt árok gyakori tisztítást és ellenőrzést igényelnek.**

Bár az Önkormányzatnak nincs róla tudomása, problémát okozhatnak a csapadékvíz-elvezető árokba történő **illegális szennyvízbekötések**. Ezekon a részeken a kellemetlen szaghatás mellett a kórokozók elszaporodásával, a patkányok, féregpeték és egyéb fertőzőshordozók folyamatos jelenlétével kell számolni.

Kiemelt figyelmet érdemel a szabálytalan szennyvízbekötések feltérképezése, illetve az árokrendszer állapotának a vizsgálata, hiszen az elmúlt évek **tavaszi és a kora nyári nagy esőzései károkat okoztak a település életében**. Legutóbb **1999. év júliusában** alakult ki a lezúduló csapadék miatt **haváriahelyzet (belvív-árvíz probléma)**.

Belterületi vízrendezés, jövőbeli tervek

A hegyoldalakon, völgyekben elterülő települések infrastrukturális fejlesztésének legmostohább területe a belterületi vízrendezés. A hegyoldalokról lefutó csapadék elvezetésének megoldatlansága miatt az utcákon összegyűlt víz az amúgy is rossz állapotban lévő utak állagát tovább rongálja, és akadályozza a közlekedést, és veszélyt jelent az ingatlanokra. **A belterületi vízrendezési tervek elkészítése, a hiányzó csapadékvíz-elvezető hálózat kiépítése, a meglévő árokrendszerek rendszeres karbantartása, az utóbbi évek árvizeiből okuló patakrendezés biztosíthatja a lakókörnyezet minőségi javítását.** A vízrendezés megvalósításával együtt nyílik lehetőség a belterületi úthálózat felújítására, illetve a szükséges új utak megépítésére.

A táj változatosságához, a fajok sokszínűségéhez jelentős mértékben hozzájárulnak a térség patakjai. A patakmeder és –part rendben tartása esetleges, önkormányzatfüggő. **A patakok tisztán tartásához,** a belvízrendezési tervhez kapcsolódva a meder rendben tartásához pályázati forrás áll rendelkezésre (KVVM).

Az Önkormányzat tájékoztatása alapján **a szomszédos Parád nagyközséggel közösen a Csevice patakra és az Ilona-völgyi, Köves patakra a jövőben záportározó kialakítását tervezik.**

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- **Belterületi vízrendezési tervek elkészítése, felülvizsgálata a hiányzó árokrendszer kiépítése, a meglévők rendszeres karbantartása:**
 - ◆ A tervezett út, utak mintakereszt szelvények szerint döntően **nyíltárkos csapadékvíz elvezetéssel** kell számolni. Az árkok keresztmetszeti kialakítását, mederburkolatát úgy kell kialakítani, hogy az összegyülekezett csapadékvizet biztonságosan elvezesse.
 - ◆ A **hiányzó burkolt csapadékvíz elvezető árkok kiépítése javasolt,** megelőzve ezzel a belvízkárokat. Ahol sem árok, sem folyóka nincs, ott legalább **egyoldali árkot** ki kell építeni. **Az övárkokat a befogadó patakig kell elvezetni.**
 - ◆ A **meglévő árokrendszer folyamatos karbantartása, rekonstrukciója közhasznú foglalkoztatásban rejlő lehetőségekkel összefüggésben.** Meg kell vizsgálni a meglévő árkok milyen állapotúak, ha szükséges a mielőbbi tisztításukat el kell végezni, a felgyűlt iszap eltávolításáról folyamatosan gondoskodni kell. **Itt hívjuk fel a figyelmet a pályázati lehetőségek felderítésének és kiaknázásának fontosságára (pl. SAPARD).**
 - ◆ A közutak kiépítése, karbantartása csak megfelelő csapadékvíz elvezetés mellett javasolható. Csapadékos időben az utakon több helyen tapasztalható hordalék rámosódás, melyet a balesetek elkerülése érdekében meg kell akadályozni.

- A **szabálytalan szennyvízbekötések megszüntetése** érdekében célszerű feltárást végezni, majd hatósági intézkedéseket fogantatosítani.
- Az esetleges új építési területek bevonása kapcsán a csapadékvíz elvezetés költségráfordításainak tervezése.
- Az esetleges új építési területek bevonása kapcsán a csapadékvíz elvezetés költségráfordításainak tervezése.
- A **patakmedrek folyamatos karbantartását, kotrását mérlegelni szükséges, előtte javasoljuk az egyeztetést az illetékes Nemzeti Park Igazgatóságával és az illetékes Vízügyi Igazgatósággal.**
- A vízfolyások ökológiai állapotának és a biológiai sokféleségének fenntartása.
- A lakosság környezeti szemléletének javítása a takarékos vízhasználat és a potenciális szennyeződési lehetőségek tekintetében.
- A gazdálkodók környezeti ismereteinek bővítése, a továbbképzés és szaktanácsadás serkentése.

3. KOMMUNÁLIS SZENNYVÍZELVEZETÉS ÉS- KEZELÉS, SZENNYVÍZTISZTÍTÁS

A jelentősebb szennyező források egyike a keletkező szennyvizek kezeletlenül, vagy nem megfelelő kezeléssel történő talajba szikkasztása, vagy élővízbe való közvetlen, vagy közvetett bejutása.

A környezetvédelem egyik **legkiemeltebb feladata a vízbázisok védelme**, mivel az élet legfontosabb eleme a víz, ezért a vízbázisok védelme **prioritást élvez**. A vízbázisokra szinte a legnagyobb veszélyt, a szennyvíz okozta közvetlen, illetve közvetett szennyezés jelenti.

Vezetékes ivóvízellátás, szennyvízcsatorna hálózat, szippantott szennyvíz

A település egészséges vezetékes ivóvízellátása a belterületeken 90 %-ban megoldott. A kiépített ivóvízhálózatra a lakosság 80 %-a csatlakozott rá.

Recsk nagyközségben **30 db közkút és 1 db díszkút is található.**

A települési vízhálózatot **Észak-magyarországi Regionális Vízmű Kazincbarcika** üzemelteti.

Az elmúlt 10 évre visszatekintve **vezetéki rekonstrukciók nem történtek.**

A szennyvízcsatorna hálózat 1992. évben épült ki a Kőbánya lakótelepen és a Rákóczi telepen, majd 1992-1996 között a település többi részén. **A szennyvízhálózat kiépítettsége így 90 %-osnak tekinthető, és a kiépített hálózatra a lakosság 82 %-a csatlakozott rá.**

Recsk, Parád és Mátraderecske Önkormányzatai Szennyvízkezelési Közmű Kht.-t hoztak létre a települési szennyvízhálózat kiépítésére és működtetésére.

A településről szennyvízcsatorna-hálózaton elvezetett szennyvíz mennyisége 60 000 m³/év, **az átemelők száma 5 db, a házi bekötések száma 898 db, a települési szennyvízcsatorna hálózat hossza: 11,3 km.**

Szennyvíztisztító telep

A településrészekről összegyűjtött szennyvíz a MÁTRAKOMM 2000 Kht. (Recsk, Közterület Pf: 9.) szennyvíztisztító telepére kerül, mely Parádról, Mátraderecskéről, Bodonyból és Mátraballáról is fogad folyékony hulladékot.

A szennyvíztisztító telepen évente kb. 1.000 m³ iszap keletkezik, melynek összes szárazanyagtartalma 80 t/év. Jelenleg előkezelt stabilizált iszapként kerül lerakásra a recski hulladéklerakón. A jövőben az iszap komposztálását és mezőgazdasági célú hasznosítását tervezik.

Szippantott szennyvíz

Bár a lakásoknak csak egy része (82 %) van bekötve a hálózatba, így másik részük a szennyvizet elszállíttatásáért **szennyvízszippantó gépkocsikkal és az e tevékenységre engedéllyel rendelkező vállalkozókkal végezteti.** Ezek az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján: Szakács Péter parádi vállalkozó és Fejes Zoltán bodonyi vállalkozó, aki 2005. január 1-től a vállalkozói tevékenységét nem folytatja.

Települési szilárd, folyékony hulladék és iszap kezelési engedélyek

Engedélyes neve	Cím	Telephely	TÁRGY*	Engedély száma	Engedély érvényességi ideje
Szakács Péter	3240 Parád Kossuth u. 37	Parád Kossuth u. 41	Települési szilárd és folyékony hulladékkezelés	6702-24/2003	2005 04.01.
Fejes Zoltán	3243 Bodony Béke út 3	Bodony Béke út 3	Települési folyékony hulladék kezelés	6087-19/2003	2008 10.06.
MÁTRAKOMM 2000 Kht.	Recsk külterület	Recsk Hrsz.: 0236/19	Települési szennyvíztisztítás	H-1472-47/1997 vízjogi üzemeltetési	határozatlan

* az a tevékenység, amelynek végzését engedélyezték

A csatornahálózatra rá nem csatlakozott ingatlanok tulajdonosai derítőkben, szikkasztó medencékben tárolják elszállíttatásig a szennyvizet. Az Önkormányzat nyilatkozata alapján **derítő vagy szikkasztó medence található a településrészekben, melyek egyrésze szabályos aljzattal ellátott, nagyobb részük pedig nem.**

A begyűjtésben részt vevő vállalkozók a **szippantott szennyvizet a recski szennyvíztisztító telepre szállítják.**

Az Önkormányzat kommunális szennyvízelvezetésre, - gyűjtésre, - elszállításra vonatkozó 18/2004. (XII.15.) számú helyi rendelete a **hivatalos közszolgáltatót a szippantott szennyvíz elszállítására nem jelölt ki.**

A településen nem jellemző, hogy a lakosság illegálisan a csatorna nyílásokba, illetve a patakba szivattyúzza a szennyvizet. Ugyanakkor nem ritka a **szennyvíz talajban való elszikkasztása**, szikkasztók, tárolók, emésztőgödrök segítségével. Az átmeneti tárolásra épült derítógödrök gyakran nem felelnek meg az előírásoknak, mivel aljzat nélkül épültek, a folyékony hulladék elszivárog. A folyékony települési hulladék bomló szerves anyagokban gazdag és sokféle kórokozót tartalmaz, ezért a tárolókból elszivárgó szennyvíz környezetszennyező forrás, ami elsősorban a felszín alatti vízkészlet minőségét veszélyezteti.

Ösztönzési módszerek a csatornahálózatra való rákötés arányának növelése érdekében

Az önkormányzat **talajterhelési díj** bevezetésével ösztönözi a lakosságot a szennyvízhálózatra való rácsatlakozásra valamint, amely ingatlanok 2004. december 31-ig a szennyvízcsatorna hálózatra csatlakoztak mentesültek a lakossági kommunális adó megfizetése alól. A **12/2004. (VII. 06.)** számú helyi önkormányzati rendelet rendelkezik a talajterhelési díj mértékről.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- Környezetvédelmi és üzemeltetési szempontból kívánatos, hogy minden ingatlan, ahol szennyvíz keletkezik, minél előbb rákössön a szennyvízcsatornára. Ahol a csatorna kiépült, ott fontos feladat a **lakosság ösztönzése, hogy szennyvizüket a közcsatornába vezessék (pl.: akciós aknavásárlási lehetőség, körleveles ismertető, kedvezmények biztosítása, falugyűlés keretében népszerűsítés, támogatásban részesítik azokat, akik rácsatlakoznak a szennyvíz csatornára ill. aki bemutatja a szippantási számlát, ellenőrzések (helyszíni, elfogyasztott víz mennyisége alapján), ingatlan adó eltérítéssel (kedvezmény megvonással)...stb.)**
- A **szabálytalan szennyvízbekötések feltárása**, az aknába, csapadékvízelvezető árkokba, patakba illegálisan csatlakoztatott szennyvízbekötések kiszűrése, megszüntetése, szankcionálása
- Ahol **nincs kiépítve a szennyvízcsatorna hálózat, ott gondoskodni kell a szennyvizek szivárgásmentes tárolásáról és rendszeres elszállításáról.**
- A térségben a vállalkozókat ösztönözzék arra, hogy a **szippantott szennyvizet** az arra engedéllyel rendelkező szennyvíztisztító telepre szállítsák. **Az önkormányzatok ellenőrizzék rendszeresen ezeket a vállalkozókat és helyezzenek kilátásba súlyos büntetéseket amennyiben ez nem valósul meg.**
- **Új építmény, épület elhelyezését** csak olyan területen javasoljuk, amelynek telke előtt közműves szennyvíz csatorna van, s ezzel a **közcsatornára való rákötés megoldható.**
- A szennyvíztisztítás végtermékét (a megtisztított vizet és a keletkező szennyvíziszapot) is a környezet veszélyeztetése nélkül kell hasznosítani, elhelyezni. Ennek biztosítására a szennyvíztisztító telepeken a tisztítás mértékét, a tisztító telepek tisztítási hatásfokát kell növelni, az iszapkezelést is megfelelően kell kialakítani. Javasoljuk a **szennyvíziszap hasznosításának lehetőségeit megvizsgálni. A kommunális hulladéklerakón való elhelyezését meg kell szüntetni.** Mindezek feltételezik a hasznosítás háttérének kialakulását.
- A szennyvíztisztítás technológiájának meghatározásánál alapvető szempont, hogy a keletkező szennyvíziszap **nem lehet veszélyes hulladék**, annak **utóhasznosítási lehetőségét biztosítani kell.** Természetesen, ha a keletkező szennyvíziszap, olyan szennyező hordoz, amely a **mezőgazdasági területen történő elhelyezést kizárja**, akkor annak megfelelően kell az elhelyezést meghatározni.

4. KOMMUNÁLIS HULLADÉKKEZELÉS, HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

Az emberi tevékenység, civilizáció fejlődése nyomán az egyre jelentősebb hulladéktermelés forrása lett. Egyre érzékenyebbé vált a hulladék környezetünkre, egészségünkre, a vízre, a levegőre, talajra- természetesen közvetítőkön keresztül – kifejtett károsító hatása.

Jogi háttér

Recsk település közigazgatási területén az önkormányzat a települési hulladék összegyűjtését, elszállítását és ártalommentes elhelyezését szervezett helyi közszolgáltatás útján biztosítja. A közszolgáltatás és annak igénybevétele is kötelező. A települési szilárd hulladékkal kapcsolatos hulladékkezelési közszolgáltatásról az **önkormányzat többször módosított 6/1996. (VII. 15.) helyi önkormányzati rendelete rendelkezik**, mely rögzíti e téma jogi kereteit.

A kommunális szilárd hulladék gyűjtésének, kezelésének gyakorlata a településen

Hulladék gyűjtése, elszállítása:

A települési szilárd hulladék gyűjtése, illetve elszállítása a Szolgáltatást végző Szakács Péter egyéni vállalkozó (Parád, Kossuth L. út 37.) szállítóeszközeihez rendszeresített **gyűjtőedényzettel** (kuka) történik. A gyűjtőedényzet űrtartalmát meghaladó mennyiségű alkalmi hulladék gyűjtésére a Közszolgáltató **műanyag zsákot** is rendelkezésre bocsát. A Közszolgáltatást végző 2005. december 31-ig rendelkezik érvényes közszolgáltatói szerződéssel.

A hulladék elszállítása belterületen **hetente egy alkalommal** történik, 1 db speciális szállítójárművel. A jelenlegi hulladékszállítási gyakorlat megfelel a korszerű igényeknek: zártrendszerű, nem környezetkárosító, és portmentes.

A településen évente **kb. 1.500-1.700 t települési szilárd hulladék** keletkezik. Ennek összetételéről tényleges hulladékanalízis még nem készült, a szállítást végző becslése alapján a hulladékok összetétele a következőképpen alakul:

- másodlagosan hasznosítható nyersanyagok (papír, fém, műanyag, textil) az összes hulladékmennyiség 23 %-át képviselik,
- hasznosítható szerves hulladékok aránya 23 %
- a hosszabb távon sem hasznosítható szerves és egyéb hulladékok nagyságrendje 54 %-ot képvisel.

A kommunális hulladékokon belül becslések alapján **1-2 % a veszélyes hulladék** (gyógyszermaradvány, festékek, akkumulátor, elemek .stb.). Ezek egy része a háztartási szeméttel együtt a kukákba kerül, más része illegális hulladéklerakásra kerül.

Hulladékkezelési, hulladékszállítási díj:

A hulladékszállítási, hulladékkezelési díj **6400 Ft/év**. Az Önkormányzat a hulladékszállítási díjből nem, de a hulladékkezelési díjnak egy részét átvállalja. A képviselőtestület a díjat évente felülvizsgálja.

A kommunális hulladék lerakása, települési hulladéklerakó

A keletkező települési szilárd hulladékot Szakács Péter parádi egyéni vállalkozó (közszolgáltató) gyűjti és szállítja a település határában **0139/1 hrsz-on** levő lerakóba.

Recsk **műszaki védelem nélküli lerakóját** az Észak-Magyarországi Regionális Hulladékgazdálkodási Terv II. üteme szerint 2006. december 31-ig kellene bezárni, de a Heves Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás Megvalósíthatósági Tanulmányában a bezárás lehetséges időpontjának a 2009. évet jelölték meg. Ezután kerülhet sor felülvizsgálatára és rekultivációjára a Heves Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás tervei és az Észak-Magyarországi Regionális Hulladékgazdálkodási Tervben előírtak szerint.

Az üzemeltető adatai:

Név: Recsk Önkormányzat
 Cím: 3245 Recsk Kossuth L. út 165
 Tel: 06/ 36 578-310
 Fax: 06/ 36 478-022

A telepen megelegő épület található a telepőr részére, a bejárat elzáró sorompóval védve a nyitva tartási időn túli illegális szemétszállítás ellen. A telep őrzéséről az önkormányzat gondoskodik.

Recsk szigeteletlen kommunális hulladék lerakója időszakos patak mellett helyezkedik el, a csapadékvíz átmossa a hulladékot, ennek ellenére a Területi Terv szerint a szennyezés kockázata kicsi. A lerakó szabad kapacitása: 16 000 m³. A lerakott hulladék mennyisége: 90 000 m³, a rekultiválandó terület 30 000 m². A rekultiválást helyben tervezik megvalósítani.

A település határában bodonyi 0226/7 hrsz-ú külterületen, de Recsk felől megközelíthetően találhat a Parád Kristály Kft. Parádsasvár **mésziszap tárolója, melyet bezártak és lefedtek. Rekultivációja nem az önkormányzat hatáskörébe tartozik.**

A keletkező nem veszélyes hulladékok és éves mennyiségük (tonna/év)

Hulladék	Mennyiség (t/év)
Települési szilárd hulladék	1580
Települési folyékony hulladék	183
Kommunális szennyvíziszap	1000
Építési-bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok*	140
Mezőgazdasági és élelmiszeripari nem veszélyes hulladékok*	n.a.
Ipari és egyéb gazdálkodói nem veszélyes hulladékok*	n.a.
Összesen	2903

* csak az önkormányzatok felelősségi körébe tartozó tevékenységekből keletkező hulladék mennyisége szerepel

Az elkövetkezendő 6 évben feltétlenül megoldandó feladatok:

- 1) Települési szilárd és folyékony hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztása, és közszolgáltató szerződés megkötése;
- 2) A szelektív hulladékgyűjtés bevezetése a településen, hulladékgyűjtő szigetek telepítésével és a lakosság körében történő ismertetésével, propagálásával;
- 3) Szemét lerakó környezetvédelmi felülvizsgálata;

- 4) Dögtemetők felszámolása, rekultiválása;
- 5) Az állati eredetű veszélyes hulladékok gyűjtésének megoldása: szerződéskötés a begyűjtő hálózattal rendelkező SZATEV Rt-vel, vagy a kistérség települései közösen építenek egy állati gyűjtőhelyet

A lerakó telepen begyűjthető és ártalmatlanítható hulladékok listája

EWC kód	Hulladék megnevezése
20 02 01	Biológiailag lebomló hulladékok
20 02 02	Talaj és kövek
20 02 03	Egyéb biológiailag lebonthatatlan hulladékok
20 03 01	Egyéb települési hulladék, ideértve a kevert települési hulladékot is
20 03 02	Piacokon keletkezett hulladékok
20 03 03	Úttisztításból származó hulladék
20 03 07	Lom hulladék
20 03 99	Közelebbről nem meghatározott lakossági hulladékok
17 01 01	Beton
17 01 02	Téglák
17 01 03	Cserép és kerámiák
17 05 04	Föld és kövek, amelyek különböznek a 17 05 03*-tól
17 09 04	kevert építkezési és bontási hulladékok, amelyek különböznek a 17 09 01, 17 09 02 és 17 09 03-tól

Az alkalmazott kezelési technológia: **D1 Lerakás a talaj felszínére vagy a talajba.**

Illegális hulladéklerakás

Az illegális hulladéklerakó sem található a településen, az esetleges illegális hulladéklerakásokkal szemben szemben az Önkormányzat büntetés kiszabásával lép fel. A település közterületének karbantartása során az illegális kezdeményezések felszámolásra kerültek. Ráfordított összeg nem kimutatható.

Lomtalanítás

A lomtalanítás megszervezéséről és lebonyolításáról az Önkormányzat **évente egy alkalommal** a Közszolgáltató bevonásával gondoskodik (Szakács Péter egyéni vállalkozó). A hulladékot az ingatlantulajdonos előzetesen megjelölt időpontban helyezi ki, arra a helyre, amelyet az Önkormányzat megjelölt. Az elszállítandó hulladékot úgy helyezik el a közterületen, hogy a jármű- és gyalogos forgalmat ne akadályozzák, a zöld területeket ne károsítsa.

Regionális Hulladékgazdálkodási projekthez való csatlakozás

Az Önkormányzat **az Heves Megyei EGRI Regionális Hulladékgazdálkodási Társuláshoz (Eger Dobó tér 2.) csatlakozott.** A csatlakozásról a Képviselőtestületi határozat döntött.

A szelektív hulladékgyűjtés társadalmi háttere, települési hulladékgazdálkodási terv

A Önkormányzat részére kistérségi szinten készült el 2004. évben a helyi hulladékgazdálkodási terv, melyet a Magyarországi Építőipari és Környezetvédelmi Közös Vállalat (1052 Budapest, Régi posta utca 4.) készített. A tervet az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség elfogadta.

A szelektív hulladékkezelés ma még mindig presztízs nélküli feladat, mely önmagában is alulértékelt társadalmi, helyi lakossági szinten. A feladat ellátásában a lakosság még nem teljes partner. Az önkormányzati rendeletben foglaltakat esetenként nem fogadják el. Nem veszik mindig igénybe, illetve nem térítik meg a szolgáltatást. A szelektív gyűjtés iránti igény még igen csekély.

A településen a tervezés időpontjában még nem működik gyűjtősziget. A települési szilárd hulladékból történő másodnyersanyag visszanyerés céljából el kell különíteni a hasznosítható papír, fém, üveg, műanyag stb. frakciókat a hulladék többi részétől.

A kistérség a közeljövőben tervezi a szelektív hulladékgyűjtés megszervezését, bevezetését a Közszolgáltatást végzőkkel egyeztetve. A hulladékgazdálkodási terv alapján 2008. év végéig 4 db szelektív hulladékgyűjtő szigetet alakítanak ki Recsk nagyközségben.

A tervezett jövőben működtetendő gyűjtőszigetek helyei:

Helyszín	Konténer száma db
Recsk Ércbánya ltp.	4
Recsk Vásártér	4
Recsk Kőbánya út	4
Recsk Hunyadi út	4

Döggút

A település hulla emésztő veremmel (döggúttal) rendelkezik, mely földes úton közelíthető meg, körbe van kerítve, zárható. Az Önkormányzat nyilatkozata alapján szabad kapacitással rendelkezik.

Területileg illetékes állatorvos neve, telefonszáma: Dr. Kovács László Sirok 06-30/9288097

A jövőben a döggutak lezárása csak úgy lehetséges, ha a funkció átvételére kialakításra kerül **egy speciális begyűjtő és megsemmisítő hálózat is.** (I. szint: begyűjtés, II. szint: átrakás, III. szint: feldolgozás).

Megyei szinten javasoljuk, annak megtervezését, hogy Heves megyében hol lennének az **állati hulladék begyűjtő pontok, „állomások”**. Ezt megelőzően el kell készíteni a szükséges állapotfelmérést.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- Önkormányzat, Szolgáltató, lakosság között párbeszéd kialakítása, rendszeressé tétele, megfelelő fórumokon keresztül, nyitott és hatékony média munka a lakosság tájékoztatására. Cél: **a hulladékok vadlerakásának megelőzése és megszüntetése.**

- Minden településrészen kerüljön bevezetésre a **szelektív hulladékgyűjtési rendszer a hulladékgazdálkodási terv alapján**. Szelektív hulladékgyűjtés fokozatos bevezetése a közszolgáltatást végző céggel egyeztetve és megvalósítva. Javasoljuk olyan települések tanulmányozását, ahol a szelektív hulladékgyűjtés már mintapéldaként működik. Pl. Tura **A propagandamunka kiemelt fontosságú a szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása érdekében**.
- Javítani kell a hulladékszállítási, -kezelési szolgáltatás színvonalát, mely elsősorban a Szolgáltató feladata.
- Az Önkormányzat programja megvalósításához igénybe kell venni az **e célt támogató pályázati rendszereket. (pl.: Zöld Forrás program)**
- Fel kell térképezni **rövid időközönként ismételve** a települések kül- és belterületén **található illegális lerakókat**, és a szolgáltató illetve helyi közhasznú foglalkoztatottak bevonásával azok felszámolását meg kell oldani.
- Az iskolák bevonásával **hulladékgyűjtési akciókat** kell szervezni, egyben népszerűsíteni az ifjúság és a felnőtt lakosság körében a települési tisztaság és hulladékgazdálkodás szerepét és jelentőségét.
- Az óvodai, iskolai nevelésben komoly hangsúlyt kell fektetni a környezetvédelemre, a **fiatalok környezettudatos szemléletformálására**, a szelektív hulladékgyűjtés és az újrahasznosítás fontosságára. A településeken a **szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítésére** megoldás lenne, ha az önkormányzat és a helyi oktatási intézmények közös erővel programokat szerveznének a kitűzött cél megvalósításának érdekében. Az iskolákban és óvodákban heti egy alkalommal környezetismeret óra keretében felvilágosítást tarthatnának arról, hogy miért fontos a hulladékok elkülönített gyűjtése.
- Célszerű lenne a háztartásokban **keletkező veszélyes hulladékok** (gyógyszerek, vegyszerek, növényvédőszer, festékek stb.) **központi összegyűjtése** és megsemmisítése.
- A **dögműtárolókat** 2003. év végéig felül kellett volna vizsgáltatni a **71/2003. (VI. 27.) FVM** rendelet 18 §-a értelmében. Ha ez nem történt meg javasoljuk a környezetvédelmi felülvizsgálatot. **A jövőben a dögműtárolók felszámolásáról is gondoskodni kell majd a települési önkormányzatoknak**. Természetesen ez feltételezi az állati hulladék hasznosítását elvégző háttérpar kialakítását (kialakulását). **Megyei szinten 1-2 állati hulladékgyűjtő állomás** kialakítása javasolt.
- **A Közszolgáltatást végző 2005. december 31-ig rendelkezik érvényes közszolgáltatói szerződéssel. A szerződés lejártá után a Közszolgáltató kiválasztásához az alábbi jogszabályokat kell figyelembe venni:**
 - **365/2004. (XII. 26.) Korm. Rendelet** A települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól szóló 242/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról
 - **364/2004. (XII. 26.) Korm. Rendelet** A települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet módosításáról
 - **224/2004. (VII. 22.) Korm. Rendelet** A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről
 - **213/2001. (XI. 14.) Korm. Rendelet** A települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- **A hulladéklerakó bezárását követően annak környezetvédelmi felülvizsgálata és rekultivációja a 22/2001. (X. 10.) KöM rendelet (A hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről) alapján.**

5. LAKOSSÁGI ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁSI EREDETŰ ZAJ, REZGÉS ÉS LÉGSZENNYEZÉS ELLENI VÉDELEM

Zaj- és rezgésterhelés

A technika fejlődése hozta magával, hogy körülöttünk egyre több rezgés- és hangforrásként szereplő gép működik, mozog. A civilizáció ezen melléktermékei, a rezgés- és zajártalmak az emberi szervezetet részben idegileg, részben mechanikailag viselik meg. Bizonyított tény, hogy a zaj károsan befolyásolja az emberek közérzetét és életminőségét. Az Egészségügyi Világszervezet 1994-ben Európa egészségi állapotával foglalkozó tudományában 65 dB fölötti környezeti zajt potenciális egészségkárosító hatásként értékeli.

Zajvédelmi határérték

A 8/2002 (III. 22.) KÖM-EÜM együttes rendelet 1., 2., és 3. számú melléklete határozza meg az „Üzemi létesítményektől származó zaj terhelési határértékeket” sz „Építőipari kivitelezési tevékenységtől származó zaj terhelési határértékeket” ill. a „Közlekedéstől származó zaj terhelési határértékeket” a zajtól védendő területeken.

A település területe 2. besorolási kategóriába tartozik:

- ◆ Üdülőterület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része
- ◆ Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)

Közlekedés okozta zajterhelés

Közlekedés okozta jelentős zaj és rezgésterheléssel még a főút mentén sem kell számolni. A kőbányai elkerülő út nagy részben tehermentesíti a települést. A Recsk-Mátraderecske összekötő úton a téglaszállító autók okoznak zajt és terhelési problémákat.

Szabadidős tevékenységek okozta zajterhelések

A szabadidős tevékenységekből eredő zajterhelés körébe tartoznak a kulturális-, szórakoztató-, vendéglátó- és sporttevékenységekből eredő zajok. A lakosságtól még nem érkezett ilyen jellegű panasz.

Vállalkozásoktól eredő, épületgépészeti berendezések zaja

Az épületgépészeti berendezések zajának egyre nagyobb mértékű elterjedésével kell számolni. Jelenleg esetenként a favágás – fűrészelés, fűnyírás és az építkezések okoznak zajterheléseket.

Összefoglalva a településen üzemi, kereskedelmi létesítmények- melyeknek környezeti zajkibocsátása meghatározó lenne, a megengedett zajsztint határértéket túllépné - nincsenek.

Légszennyezés

A levegőszennyezők származásuktól és állapotuktól függetlenül mindazon anyagok, melyek oly mértékben jutnak a levegőbe, hogy azzal az embert és környezetét kedvezőtlenül befolyásolják. A légkört természetes és antropológiai eredetű szennyezőanyagok károsítják. Az emberi tevékenység okozta emissziók felülmúlják a természetes eredetű légszennyező anyagok mennyiségét. A községben a levegő szennyezettségére vonatkozó mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

Az 1/2005 (I.13.) KvVM rendelettel módosított 4/2002 (X.7.) KvVM rendelet 1. és 2. számú mellékletének figyelembe vételével a település az 10. zónába tartozik („az ország többi területe” Légszennyezettségi Agglomeráció).

A rendelet alapján a zóna szennyező anyagok szerinti jellemző besorolása:

- Kén-dioxid: F /légszennyezettség alsó vizsgálati küszöbérték alatt van/
- Nitrogén-dioxid: F /légszennyezettség alsó vizsgálati küszöbérték alatt van/
- Szén-monoxid: F /légszennyezettség alsó vizsgálati küszöbérték alatt van/
- Szilárd (PM 10): E /légszennyezettség a felső és alsó vizsgálati küszöbérték között van/
- Benzol: F /légszennyezettség alsó vizsgálati küszöbérték alatt van/
- Talajközeli ózon B /légszennyezettségi határértéket, tűrőhatárt meghaladja/

A település fő szennyező forrásai:

- *Közlekedés*
A forgalom nagysága azonban még nem olyan mértékű, hogy ez veszélyes immisziót jelentene.
- *Lakossági környezethasználat (fűtés, gáz és tarló égetés stb.)*
A gáz bevezetésének következtében, és a korszerű, jó hatásfokú berendezések elterjedésével ez jelentősen csökkenhet.
- *Biológiai allergének pl.: fekete üröm és parlagnyír*

A 11/2004 (IV.29) helyi környezetvédelem szabályairól szóló önkormányzati rendelet rendelkezik a levegőtisztaságvédelem és zajvédelem kérdéseiről is. Többek között rögzíti a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó, a tarlóégetésre vonatkozó, az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó, a porképző és bűzös anyagok kezelésére vonatkozó valamint az allergén növények elleni védekezési szabályokat.

A területen az **uralkodó szélirány ÉNY-i**. Az új, levegőszennyezést okozó ipar esetleges betelepítésénél az uralkodó szélirányt figyelembe kell majd venni. Amennyiben szélirányban lakott területet érint valamely beruházás, fokozott figyelmet kell fordítani a levegőtisztaság-védelmi előírások betartására.

A község közigazgatási területén nincsen olyan **ipari üzem**, amely a levegőt szennyezné, s távlatban sem kerül sor olyan ipari üzem telepítésére, mely szennyező hatású lenne.

Nyílttéri égetés problémakörében sem fordulnak elő bűzhatással kapcsolatos lakossági panaszbejelentések.

A településen 1992-1993-ban épült ki a gáz hálózat, melynek üzemeltetője a TIGÁZ Egri Üzemigazgatósága. **A kiépített gázhálózatra (belterületre vonatkoztatva kb. 80-85 %) a lakosság 60 %-a csatlakozott rá. Az ingatlanok 50 %-a vegyes tüzelést alkalmaz.**

Az Önkormányzat a községi parkban, a Kossuth út melletti közterületeken és az óvoda melletti közterületen végzett fásítást, parkosítást a település területén az utóbbi években.

Az Önkormányzat számon tartja az allergén növények virágzási idejét. A nem művelt mezőgazdasági területeken és a település belterületén egyaránt rendszeres kaszálással védekeznek a biológiailag allergén növények ellen.

Szálló virágpor naptár

	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember
Mogyoró	****	****	###					
Égerfa	****	****	###					
Fűzfa		****	****	###				
Szilfa		****	****					
Nyárfa		****	****	###				
Kőrisfa		****	****					
Nyírfa			****	****				
Bükkfa			****	****				
Tölgyfa			****	****	###			
Borjúpázsit				****	****	****	****	###
Akác				****	****			
Csomós ebir				****	****			
Bíborperje				****	****	****		
Réti perje				****	****	****		
Rozs				****	****	****		
Aranyzab				****	****	****		
Csenkesz				****	****	****	****	###
Lándzsás utifű				****	****	****	****	
Rozsnok				****	****	****	****	###
Mezei komócsin				****	****	****	****	****
Angol perje				****	****	****	****	###
Fekete bodza				****	****	****		
Búza					****			
Pántlikafű					****	****	****	
Taréjos cincor					****	****		
Zab					****	****	****	
Selyemperje					****	****	****	
Hársfa					****	****		
Csalán					****	****	****	****
Trippan					****	****	****	
Üröm						****	****	###
Aranyvessző						****	****	****
Parlagfű						****	****	****

**** = Fővirágzás

= Utóvirágzás

Összességében Recsk nagyközség levegőtisztaság védelmi helyzetét megfelelőnek minősíthetjük, értékelhetjük. A település levegőtisztasági szempontból kedvező helyen van.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- **Kommunális fűtésből eredő káros kibocsátások csökkentése érdekében egyrészt a lakosság ösztönzése, hogy csatlakozzanak a gázhálózatra, másrészt az önkormányzati intézmények, közületek ösztönzése a kis szennyezőanyag kibocsátású tüzelőberendezések alkalmazására.**

- A – többször módosított – **1991. évi XX. Tv. (hatásköri)** felhatalmazása alapján a Kormány rendeletben határozta meg a települési önkormányzatok és polgármestereinek, jegyzőinek környezet- és természetvédelmi – hatáskörét, melynél – a hatásköri tv-ben rögzítettekén túl – **a zaj- és rezgésvédelem, levegőtisztaság-védelem vonatkozásában** a szolgáltató tevékenységet ellátó üzemi létesítményekkel, illetve a tarlóégetéssel, háztartási tevékenységgel okozott légszennyezéssel, avar és kerti hulladékégetéssel.

Az Önkormányzatok (jegyző) zaj- és rezgésvédelmi ügyekben **több ponton első fokú környezetvédelmi hatósági jogkörrel rendelkezik.** Ezt célszerű fogyanatosítani a helyi rendelkezések megalkotásánál.

Az 1995. évi LIII. törvény alapján az önkormányzat Képviselő testülete önkormányzati rendeletben **a más jogszabályokban előírtaknál szigorúbb korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.**

- **Biológiai eredetű allergének elleni további védekezés** szükség szerint. **Parlagterületek megszüntetése, jelentős egészségkárosító hatású pollen szennyezések csökkentése.**
- Hosszú távon cél a **zajterhelések zajvédelmi normák alatt tartása.** A zajjal kapcsolatos panaszok elbírálásakor szem előtt kell tartani, hogy az azonos szintű zajokra a szubjektív reakciók egyénileg nagyon különbözőek lehetnek.
- Az önkormányzat a jövőben is vizsgálja felül **a kiadás előtti iparendélyeket zajkeltés és levegőszennyezés szempontjából,** a szórakozóhelyek engedélyezése során is szigorítottan járjon el.
- A **vegyszeres védekezés** ma a leghatékonyabb és legelterjedtebb módszer a károsítók elleni küzdelemben. Emellett tudni kell azt is, hogy minden **növényvédőszer** mérgező is egyben, ezért ezek alkalmazásánál fontos, hogy olyan készítményeket alkalmazzanak, amelyek a környezetet legkisebb mértékben károsítják. Kijuttatása kizárólag szakember irányításával folytatható. Ezen készítmények tárolására és kezelésére is gondot kell fordítani (**tűzveszélyesek, élővízbe, talajba, levegőbe jutva mérgezőek**).
- A **porszennyezettség csökkentése** érdekében a települések **földútjainak szilárd burkolattal való ellátását** szükséges növelni, az **útfelületek tisztántartásával** együtt. Indokolt a köztisztaság szabályozásának felülvizsgálata.
- A **közutak rendszeres tisztántartásával a közutak diffúz porkibocsátását** a minimálisra kell csökkenteni.
- A **zöldfelület létesítésével** el kell érni, hogy kiporzást okozó föld felületek „tájsebek” szűnjenek meg. Javasolt mind nagyobb **zöldfelületek kialakítása és gondozása, mert a fásítás sokrétű levegőminőség javító hatása, porszűrő és méregtelenítő hatása igazolt.**
- A **közlekedési útvonalak mellett** ott, ahol a helyszínrajzi adottságok megengedik **bokrosítás-fásítás javasolt,** mert a zöldfelület jelentős mennyiségű port köt meg, javítja a mikroklimát, elősegíti a település átszellőzését és mint oxigén termelő javítja a levegő minőségét.
- Biztosítani kell a **klimatikus kiegyenlítő hatások tartós megőrzését a kedvező bioklimatikus hatással rendelkező tájegységek védelmével.** A regionális légcserre kapcsolatok, átszellőzési rendszerek fejlesztéséhez meg kell tartani, illetve növelni kell a szabad, beépítetlen felületeket, zöldfelületi elemeket, a beépítetlen, összefüggő légcserre csatornákat, nyiladékokat, illetve fokozni kell a légcserét akadályozó elemek áteresztőképességét.
- **Alternatív és megújuló energiaforrások használatának támogatása** intézmények és a lakosság részére.

6. HELYI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS

Recsk település Heves megyében helyezkedik el. **Jelenlegi kistérségi körzet besorolásában pétervásárai agglomeráció térséghez** tartozik.

Az aktív keresők egy része helyben dolgozik (iskola, óvoda, orvosi rendelő, vendéglátó-, kiskereskedelmi egységek stb.), másik részük ingázik .

Közlekedésből fakadó környezeti hatások

A közlekedés az egyik legnagyobb környezetkárosító ágazattá vált világszerte. A gépjármű-közlekedés okozta környezetterhelés az alábbiakban foglalható röviden össze:

A közlekedés okozta légszennyezés több mint 85 %-a a közúti gépjárművekből ered. A gépkocsiforgalom kibocsátásai magas arányban szerepelnek a hazai légszennyezők között: a szén-monoxid több, mint 50 %-os, a nitrogén-oxidoknál ezt közelítő a kibocsátási arány. A közlekedés eredetű légszennyezők: szén-monoxid, szén-dioxid, nitrogén-oxidok, illékony szerves vegyületek (VOC), PAH vegyületek (a levegőben előforduló szennyező szénhidrogén-származékok összefoglaló neve, egy részük rákkeltő), lebegő por, a korom, és csökkenő tendenciával az azbeszt és ólom.

A légszennyezettségi határértékeket a **14/2001 (V. 9.) KÖM-EÜM-FVM rendelet tartalmazza**, melynek 1.1. számú mellékletében szereplő – veszélyességi fokozatba sorolt – légszennyező anyagokra a légszennyezettség abban meghatározott egészségügyi határértékeit kell alkalmazni az ország egész területére. Az 1.2. számú mellékletben felsorolt egyes légszennyező anyagok tervezési irányértékei a környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenységek esetében a területek légszennyezettségének megítéléséhez, terjedési modellek, hatásvizsgálatok készítéséhez javasolt irányértékek.

A rendelet 2. számú mellékletében felsorolt légszennyező anyagokra a légszennyezettség abban megadott – meghatározott területre vonatkozó – ökológiai határértékeit kell alkalmazni. A rendelet 1. számú mellékletben felsorolt egyes légszennyező anyagok tájékoztatási és riasztási küszöbértékeit, valamint a nyilvánosság tájékoztatásának szabályait a rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.

Ezenkívül jelentős hatássá vált mára a közlekedés okozta **zaj- és rezgésterhelés**. A zaj- és rezgésterhelési határértékeket a **8/2002 (III.22.) KÖM-EÜM rendelet** állapítja meg. **Számolni kell a fáradt olaj elcsöpögésével, és a téli út menti sózás közvetlen talaj- és növényzetkárosító hatásával valamint az emberi élet minőségének romlásával.**

A motorizált közúti közlekedés területén keletkező veszélyes hulladékok mennyisége országos szinten a teljes veszélyes hulladék mennyiség 0,7-1 %-ára tehető. Ide soroljuk a használt gumikat, akkumulátorokat, a keletkező fáradt olajat és a gépjárműmosó berendezések szennyvízkezelőjéről kikerülő iszapot.

Vasúti közlekedés

A nagyközséget a Kisterenye-Kál-Kápolna vasútvonal érinti. A vasúti közlekedés távolsági személyszállításban betöltött szerepe jelentős.

Közúti közlekedés

A nagyközség közúti közlekedése szempontjából a **24. számú országos főút** a meghatározó, mely település és a kistérség kapcsolatát biztosítja.

A lakosság távolsági közlekedési igényeit a **Agria-Volán, Mátra-Volán, Nógrád-Volán, Hajdú-Volán** menetrendszerinti járatai biztosítják autóbusszal, kielégítő járatsűrűséggel. A jelenlegi meglévő buszmegállókon kívül **új buszmegálló kijelölésére nem merült fel igény.** Az út mentén a község belterületén, 6 buszmegálló pár található. A megállók egy része öblösített, buszváró 3 helyen nincs.

A Szolgáltató buszparkjából napjainkra több jármű már környezetbarát motorral felszerelt, így várhatóan, motorizáltságból adódó szennyezés mértéke csökkenő tendenciát mutat. Az állami támogatások lehetőségeire az önkormányzat felhívhatja a tömegközlekedés üzemeltetéséért felelős Volán Rt.-k figyelmét.

A helyi közutak állapota

A közúti közlekedés kapcsán szólni kell a község közútjainak állapotáról is, hisz a közlekedés által okozott légszennyezés mértéke a járófelületek állagától is függ.

Az alábbi közutak állapotáról általánosságban elmondható, hogy minőségük rossz, sok helyen kátyúsak, felújításra szorulnak:

- **A legrosszabb állapotú két út a Közútkezelő Kht. kezelésében lévő Hunyadi és Repeczky utak.**
- **Önkormányzati tulajdonú utak közül felújítandó a Vasút, Bem út, Dobó út, Cseviceköz, Kossuth-köz, Bajcsy Zs. út.**

Kerékpárút

A településen a Gesztenye-fasor ércbányai bejáráig terjedő részén van kiépített kerékpárút és a közeljövőben nem tervezik a kerékpárúthálózat bővítését.

A közúthálózat torz szerkezetének ellensúlyozásához és a turisztikai potenciál erősítéséhez hozzájárulna a térségi kerékpárút-hálózat kiépítése, mely lehetővé teszi a települések közötti egyéni, környezetkímélő (és egészséges) közlekedést is.

Gyalogos közlekedés

A 24-es főút mellett és az átmenő forgalmat biztosító Hunyadi és Szent I. út teljes hosszában kiépült a járdarendszer. Az önkormányzati utak mellett kb. 70-80 %-ban épült ki a gyalogosok biztonsága érdekében a járdarendszer.

Forgalombiztonsági okokból indokolt egy- vagy kétoldali szabályos szélességű járda kiépítése. A Gesztenye fasor Ércbánya bejáráig terjedő részén a járdahálózat felújítása, kialakítása függvénye a bánya további sorsának.

Közlekedési hálózat továbbfejlesztése

A térségi közlekedési hálózat továbbfejlesztésénél **Recsk esetében a meglévő úthálózatnak a minőségi javításával és - a településen átmenő forgalmának csökkentése érdekében - az elkerülő út második ütemének megépítésével kell számolni.**

Forgalomnövekedést a személygépkocsi és buszforgalom jelent majd, amennyiben a szándékoknak megfelelően növekedni fog a település vonzereje. Az egyes településrészek szervezettebb összekapcsolása érdekében célszerű bicikli és gyalogosút hálózat kiépítése, ez egyben a község turisztikai vonzerejét növelő beruházás lenne.

A település arculata, és az idegenforgalom szempontjából lenne kívánatos a településközpontnak a kihangsúlyozása az útburkolat térburkolat-szerű megformálásával.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- Javasolt a minőségileg **jobb burkolatú utak** (aszfaltbeton, öntött aszfalt) arányának növelése, **a fentebb említett utak minőségének javítása, felújítása**. Ehhez kapcsolódóan javasolt a **pályázati rendszer feltérképezése, pályázatok készítése**.
- **Belterületi közlekedési feltételek javítása** (utak karbantartása, javítása- kisebb zajterheléssel járó burkolatok alkalmazása), közműépítések utáni helyreállítások folytatása.
- **A szélsőséges időjárási viszonyok okozta károk helyreállítása** (téli fagy, nyári forróság).
- **A külterületi földutak tervezett időszakos karbantartása.**
- Kerékpárutak kiépítése, mivel ez nemcsak az egészséges életmódban tölt be fontos szerepet, de közlekedés biztonság szempontból is nagy jelentőségű.
- **Az Önkormányzat mérlegelése alapján járda rendszer** megtervezése és kiépítése a község területén.
- A gépjárművek műszaki állapotának fokozott ellenőrzése állami feladat, a tömegközlekedésben résztvevő **járműpark korszerűsítésének szorgalmazása** azonban reálisan megvalósítható.
- A közlekedési terhek csökkentésére a belterületi útszakaszok melletti **fásítás, bokrok telepítése**.

7. VÍZELLÁTÁS

Vízbázis védelem, vízellátás

A ivóvízhálózatok üzemeltetéséért a **Észak-magyarországi Regionális Vízmű Rt. /ÉRV Rt./ (Kazincbarcika)** a felelős. A teljes közműellátáshoz szükséges vízellátást a **Köszörös-völgyi tározójából** biztosítják.

A nagyközség egészséges vezetékes ivóvízellátása a belterületeken megoldott. Az ivóvízhálózat **90 %** ban van kiépítve, a kiépített ivóvízhálózatra a lakosság **80 %-a** csatlakozott rá.

Az **ÁNTSZ Eger Megyei Jogú Városi Intézete** (Eger, Kossuth u. 9. Tel.: 36/310-100) rendszeresen ellenőrzi a lakossághoz eljuttatott ivóvizet, bakteriológiai valamint toxikológiai szempontból.

A település érzékenységi besorolása a 367/2004 (XII. 26.) Korm. rendelettel módosított 219/2004 (VII. 21.) Kormány rendelet szerint:

- 2004. augusztusban a 33/2000. (III.17.) Kormány rendelet helyébe lépett a **219/2004. (VII.21.) Kormány rendelet**. E rendelet **2. számú melléklete 2005. január 1-től hatályos és ennek értelmében a település a készített szennyeződés érzékenységi besorolás alapján 2. érzékeny területek kategóriába tartozik.**

A 49/2001. (IV.3.) Kormány rendelet 2. számú melléklete szerint a település területe **a nitrát érzékeny területek közé nem tartozik.**

A 240/2000. (XII.23.) Kormány rendelet 2. számú melléklete alapján a település külterületi határai, az **érzékeny felszíni vízként kijelölt vizek vízgyűjtő területébe nem tartoznak bele.**

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolását a **27/2004 (XII.25.) KvVM rendelet** tartalmazza, mely 2005. január 1-én lépett hatályba. **E rendelet értelmében a település területe érzékeny területnek minősül.**

Lakosság szerepe a vízvédelemben

A helyi lakosok aktív szerepvállalása, környezettudatos életvitele nélkül nem tartható fenn hosszútávon a vízkészletek megfelelő szintű minősége. Ahhoz azonban, hogy a lakosok felismerjék saját szerepük fontosságát, megfelelő szintű oktatást, tájékoztatást, és tanácsadást biztosító ösztönző támogatási rendszer kialakítására van szükség.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- Célszerű **komplex vízvédelmi tervet készíteni** a többi elem védelmének együttes figyelembevételével.
- A vízbázis védelem vonatkozásában az előzetes vizsgálatoknak leginkább az alábbi területekre kell kiterjedni még:
 - szilárd hulladéklerakó és/vagy illegális hulladéklerakó hatása a vízkészletre
 - szennyvizek hatása a vízkészletre
 - mezőgazdasági tevékenységek hatása a vízkészletre
 - emberi vízhasználat hatása a vízkészlet mennyiségére.
- Célszerű lenne a **vezetéki rekonstrukciók** továbbvitele, az automatizálás és az irányítástechnika fejlesztése.
- Folytatni, illetve fokozni kell az ellátás biztonságát növelő és **a víz minőségét javító csőrekonstrukciós munkákat**, elsősorban kritikus állagú szakaszok és szerelvények cseréjével.
- Ösztönözni kell a **lakossági bekötések szerelvényeinek cseréjét**, ezzel jelentős mértékben javítható a hálózati veszteség mértéke.
- Fokozott **figyelmet kell fordítani a meglévő és még üzemelő vízadó kutak minőségének megőrzésére**, illetve javítására, elsősorban a hatósági munka erősítésével, amely a kutak védőterületének fokozott ellenőrzésére és az ott lévő szennyezések megelőzésére és megszüntetésére kell, hogy irányuljon.
- **Minden közterület egészséges ivóvíz és oltóvíz ellátása megoldott legyen.**
- Mind jobban tudatosítani kell a lakosság körében **a víznek, mint természeti kincsnek** a mindennapi életben betöltött szerepét, ezzel is ösztönözve őket a vízbázisok védelmére, a takarékos vízhasználatokra, a szennyvízgyűjtés,- elvezetés,- tisztítás fontosságára, a vízi környezet megóvására.

8. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Elektromos energia ellátás

A település villamosenergia ellátását az ÉMÁSZ Rt. Miskolc biztosítja. A nagyközség közvetlen villamos-energia ellátása a Recski Ércbánya telepi transzformátor állomásról történik.

Kiemelkedően nagy teljesítménnyel üzemelő fogyasztó a COLAS Északkő Kőbánya Rt. Recsk külterületén.

Közvilágítás

A településen minden úton megoldott a belterületi közvilágítás. Ahol a közvilágítás kiépítésre került ott **energiatakarékos rendszert** állított be a Szolgáltató és **2002. évben korszerűsítés is történt.**

A község meglévő közterületei közvilágítási szempontból 2 kategóriába sorolható:

- IV. kategória (átlagos megvilágítás: 6-8 lux); II rendű főút községben
- V. kategória (átlagos megvilágítás: 3-5 lux); gyűjtőút községben ill. kiszolgáló utak

A település közvilágítása és műszaki állapota megfelel.

Hőenergia, a fűtési módok bemutatása

A településen 80-85 %-ban épült ki a gázhálózat **1992-1993-ban. A kiépített gázhálózatra a lakosság 60 %-a csatlakozott rá.**

A **vegyes tüzelés fennmaradását** lakosság szociális helyzete is magyarázza, a földgáz fűtésre való áttérés jelentős költséget jelent a lakosság számára, amit a rosszabb szociális helyzetben lévő családok nem tudnak megfizetni.

Környezetbarát, megújuló energiaforrások kiaknázása

A település térségében megújuló energiaforrások – szél, víz, termikus, biomassa – csak korlátozottan állnak rendelkezésre. A napenergia hasznosítására sem ideálisak a feltételek, mivel a napsütéses órák száma kevés, a napenergiát hasznosító készülékek árai pedig nagyon drágák.

Jelentős energia megtakarítást eredményezhet, ha szervezett formában, központi pénzügyi alapok elnyerésével megkezdik az épületek nyílászáróinak és falainak hőszigetelését. Jelentősen javíthatja a lakosság komfortérzetét, ha a zöldterületek nagyságát jelentősen megnövelnék (út menti fásítás, parkosítás).

A szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszap úgynevezett energiaerdő telepítésére hasznosítható, az itt növekvő fát, faapríték, vagy biobrikett formájában vegyestüzelésű automata kazánokban lehet elégetni.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- Az energiapolitika egyik sarokpontját az energiahatékonyság növelése, az energia takarékoságfokozása, az irracionális energiafogyasztás visszaszorítása alkotja. Ennek gyakorlatban történő megvalósítása komplex feladatot jelent, hiszen a **társadalmi tudatformálástól, az energiaforrások és energiatakarékos eljárások használatát** elősegítő támogatási rendszeren át kiterjed a konkrét beruházások támogatásáig.

- Az Önkormányzati tulajdonú/kezelésű intézményeknél a Képviselőtestület gondoskodjon a **korszerű energiatakarékos világítási rendszerek** kialakításáról.
- A település dolgozzon ki hosszú távú koncepciót a meglévő földgázenergia – kapacitás minél jobb kihasználására. A gázhálózatra csatlakozott háztartások arányát növelje, ösztönözze.
- Támogassa a még fölgázzal ellátatlan ingatlanokon a gázközmű kiépítését.
- Az Önkormányzat pénzügyi lehetőségeihez mérten **támogassa a lakosságot** (pl.: kedvezményes kamatozású hitellel) a **gázbevezetés** megvalósításában.
- Az Önkormányzat dolgozzon ki és vezessen be egy olyan támogatási rendszert, amely az **Önkormányzati ill. magántulajdonú lakások hőszigetelését** segíti. Ehhez költségvetési forrásból származó támogatást is pályázzon meg.
- Újonnan beépítésre tervezett területeken az elektromos és hírközlési hálózatokat földkábelrel kell megvalósítani, a meglévő légvezetéseket fokozatosan földkábelre kell átépíteni.
- Javasolt az elektromos áramszolgáltatás fejlesztése (pl. faoszlopos hálózat betonoszloposra való cserélése, középfeszültségű burkolt vezetékek használata).
- Támogatásokkal ösztönözzék a megújuló energiaforrások kiaknázását

9. ZÖLDTERÜLET –GAZDÁLKODÁS, TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

Recsk –földrajzi fekvéséből adódóan – zöldfelületi szempontból szinte **ideális területen fekszik**. Erdősült hegyek közé települt község, egyes részeivel beágyazódva a természetes környezetbe.

A közigazgatási terület 4.533 ha, ebből 95 % a külterület, és 5 % a belterület. A magasabb részarányt képviselő külterület zöme erdő. Ez a **nagymennyiségű zöldsötveg** jótékony hatással van a község környezeti viszonyaira. Ezek a külterületi részek biztosítják a természetes környezetet, változatos felszíni megjelenésükkel, flórájukkal és faunájukkal.

Országos védettségű terület: Mátrai Tájvédelmi Körzet

Recsk nagyközség határában található a Mátrai Tájvédelmi Körzet.

A Mátravidék természeti és tájképi védelmének érdekében - 12141 hektárnyi területen - jött létre 1986-ban a **Mátrai Tájvédelmi Körzet**. Ez a szervezet, amely a **Bükki Nemzeti Park Igazgatóságához** tartozik, ügyel arra, hogy semmilyen olyan beavatkozás ne zavarja meg a Máttra eredeti állapotát, amely hosszú távon a tájkép és a természet károsodását okozná. **A különleges természeti értékeket 2209 hektárnyi fokozottan védett területen** óvják - ennek határát szintén jelezzük a térképen -, ide belépni csak a kijelölt útvonalakon szabad. A túlnyomóan erdővel borított területen, a hegyvidéki erdős táj minden szépségét megtalálja a sportolni, felüdülni vágyó: a természetes élőhelyeket, különleges növény- és állatvilággal, a földtani képződmények nagy formagazdagságát. A tájhoz tartoznak a természeti tényezőkön túl az ember alkotta tájjelemek is. A kis hegyifalvak sajátos népi építészetükkel, történelmi és kultúrtörténeti emlékeikkel mind a táj részét képezik, és összefonódva a természetes elemekkel adják meg a mátrai táj karakterét.

Ez a változatos felszínű hegység **gazdag élővilággal** rendelkezik. **Kiemelkedik a növény- és állatvilágával a Magas-Mátra tömbje, amely több kárpáti magashegyvidéki növény- és állatfajnak nyújt menedéket.** A melegebb oldalak tölgyeseit magasságtól és kitettségtől függően felváltják a bükkösök, de megtalálhatók az extrém, speciális termőhelyek egyedi fás társulásai is. Az összefüggő erdők hangulatát időnként sziklakibúvások, rajtuk kialakult gyepek, gyöngyvesszős cserjések, irtásrétek, kisebb-nagyobb tavak és lápok díszítik.

Ezek a változatos élőhelyek gazdag élővilággal rendelkeznek, amelyből a patakok ízeltlábú éppúgy figyelmet érdemelnek, mint a színes lepkék, vagy a különleges madarak. A ritka védett állatokat csak kivételesen pillanthatja meg a hegységben járó természetbarát, hiszen azok a legérzékenyebbek, ember által alig járt zugokban tartózkodnak.

A Tájvédelmi Körzet területén található növény- és állatvilágot, földtani értékeket megőrizni, azok zavartalanságát biztosítani mindenkinek kötelessége, aki e világba lép. A hegy és az erdő nem az ember számára meghagyott "dühöngő", hanem a természet még megmaradt "szentélye", az a hely, ahová ha az ember ellátogat, vendégségbe jön, ezért a vendég módján, illedelmesen, a helyhez illően kell viselkednie. **A növények, állatok, természeti formák, kőzetek gyűjtése tilos,** azok csak itt, a tájban képviselnek igazi értéket, az innen való "kivitelük" értelmetlen. **A fokozottan védett területekre a belépési lehetőség korlátozott, itt csak a kijelölt turistautakon lehet közlekedni. A kerékpárral való túrázás csak a térképen megadott útvonalakon lehetséges. A gépjárműforgalom mindenütt, kivéve az országutakat, szigorúan tilos.** A Tájvédelmi Körzetben a közösségi és sportrendezvényekhez minden esetben a természetvédelmi hatóság írásos engedélye szükséges.

Az egyenruhás **természetvédelmi őrszolgálat** munkatársai figyelemmel kísérik a látogatókat. A természetkárosítás és a tájrombolás elkövetőjét, az engedélyhez kötött tevékenységet végzőket igazoltathatja, és jogosult helyszíni bírság kiszabására.

Összefoglalva:

- Területe: 12 140 ha
 - Közigazgatási határai: Heves megyében:
 - a. Kisnána - Domoszló - Markaz - Gyöngyös - Gyöngyössoly mos vonaltól É-ra (a K-i rész);
 - b. Mátraszentimre - Parádsasvár - **Recsk vonaltól D-re (a NY-i rész),** összesen 11 650 ha.
 - Nógrád megyében: a Hasznos - Nagybátony vonaltól D-re, 490 ha
- Mindebből fokozottan védett terület: 2200 ha.
Védetté nyilvánítás: 1985. (a K-i rész már 1975-ben, kb. 7400 ha)
Kezelő szerv: Bükki Nemzeti Park Igazgatósága, Eger

Földtani értékek:

A Mátra hegység jellegzetes vulkáni kőzetvidék, kialakulásának fő időszaka 13-16 millió évvel ezelőttre tehető, a középmiocén vulkáni tevékenység aktív időszakára. A vulkáni tevékenység csökkenése után a szél, a víz, a jég okozta erózió vált a hegység fő továbbformálójává.

Jellegzetesek a vulkáni kúpok a hegység keleti főgerincén (Nagyzúgó, Szederjes-, Remete-, Kalapos-tető, Gazos-kő). Jellegzetes kráterdugó a nyugati gerincen levő Ágasvár sziklás magja. Az erózió tárja fel helyenként az egykori magma-feltöréseket, amelyek most a felszínen sziklasort alkotnak (Szamárkő a NY-i Mátrában).

A vulkáni kőzetes kihülési folyamat és a természeti erők formálták ki évmilliók során az elkülönülten álló kőzetoszlopokat (Ágasvár, Saskő, a kékesi Sorkő, Kiskő). A hajdani tenger hullámverésének nyomát őrzik a térszintből kiemelkedő konglomerátum szirtek, a szél munkáját a szerkövek. A jégkorszakra emlékeztetnek a Kékes déli oldalán levő kötengerek. Az eróziós patakmedrek némelyike kanyonszerű, érdekes sziklaalakzatokkal (Tarjánka völgy., Ilona patak felső völgye, Ördögvályú völgy). **A vulkáni hegység érdekes ritkaságai a nagyobb eróziós üregek (Csörgőlyuk-barlang) és a gejzírkúpok (Bábakő).**

Növényvilág:

A Mátra az Északi-középhegység flóraidék mátrai flóra-járásába tartozik. A klimatikus viszonyok alapján erdőzónákra tagozódik, ezek kiemelt értékei:

- **Erdős-sztyepp zóna:** a Mátra D-i lábánál a lejtőlábi törmelék-kúpon, löszön és andeziten kialakult csernozjom barna erdőtalajon a középhegységi melegkedvelő tölgyesek csatlakoznak a Heves-Borsodi síkság tatárjuharos lösztölgyeséhez. A két erdőzóna találkozásánál a két erdőtársulás átmeneti állománya fordul elő. Ilyen pl. a Mátrafüredi Dobogóhegyen található felálló iszalag, magyar zergevirág, borzas peremizs, taréjos csormolya, sziki kocsord, macskahere.
- **A cseres tölgyes erdők** a Mátra legnagyobb kiterjedésű erdőtársulásai. Jellemző lágyszárú növényei a magyar bogáncs, a sárgás sás, a pázsitos nőszirm, az erdei gyöngyköles, a pilisi bükköny, stb...
- **A bokorerdők a cseres tölgyes és bükkös erdőzóna gerincélein,** meredek déli lejtőin megtalálhatók. Ehhez szorosan csatlakoznak a gyöngyvessző cserjések. Termőhelye a mérges sásnak, a magas gyöngyperjének, stb...
- **A hárs-köris sziklaerdőben** fordul elő a bugás macskamente, a tarka gyöngyperje, a bajuszos kásafű, valamint a helyi karakterfajnak tekinthető békaszem.
- A fenti erdőtársulásokhoz szorosan csatlakoznak a nyílt és zárt andezit sziklagyepek, melyek legszembeütőbb helye a Saskő É-i sziklái. Itt van az alpesi szirti páfrány egyetlen hazai előfordulása. A szirti ternye, a magyar kőhúr, a fűrtös kötőfű, a deres varjuháj.
- **A gyertyános-tölgyes és bükkös erdőzóna** 600 m felett váltja fel a cseres-tölgyes erdőzónát. Az aljnövényzetben tömeges a szagos müge, erdei szélfű; a bükkösökre jellemző a békabogyó, a völgy csillag, a farkas-boroszlán, stb...
- A bükkösök és gyertyános tölgyesek tarra vágásával kialakult hegyi réteken (NY-i Mátra) számos ritka védett növényfaj él, mint pl. az osztrák tárnics, a szunyoglábú bibircsvirág, a gömbös kosbor. A szőrfüvesrétek növénye a palástfű, a fehér májvirág.
- A hűvös hegyi klímához kötött, 900 m felett és É-i oldalakon jelenik meg a hegyi bükkös, olyan növényekkel, mint a nyúlsaláta, a karcsú sisakvirág, a farkasbogyó, stb...

Állatvilág:

A Mátra legnagyobb emlősei a szarvas, őz , a vaddisznó, a róka és a betelepített muflon. Számos kisebb emlősfaj egyedeit megtaláljuk az erdők mélyén és a szegélyterületeken. Ritkán találjuk meg a védett **nyuszt, nyest, a vadmacska és a borz** egy-egy képviselőjét.

Az egyre fogyatkozó öreg erdők, a növekvő üdülési és turistaforgalom miatt a ragadozó madarak kevés fészkelésre alkalmas területet találnak. A hegyek közé szorult falvakat körülvevő erdőkben találunk néhány pár **galambász-héját, egerész- és darázsölyv** fészket.

A közép- és nyugat Mátra kevéssé zaklatott helyein megtaláljuk a **császármadarakat**. Egy-két állandó folyású hegyi patak mentén még **hegyirigó párok** is fészkelnek. A Mátra madárvilágához tartozik a **holló, a macskabagoly, a fekete harkály, a kék galamb, a királyka, a légykapó és a léprigó számos példánya**.

Ritka kételtű és hullő fajai a Mátrai TVK-nek a **sárgahasú unka, a gyepi béka, az alpesi götte és a faligyík**. Galyatető és a NY-i Mátra térségében **gazdag lepkefaunával** találkozhatunk.

Kultúrtörténeti értékek:

A lehatárolt Mátrai TVK kevés feltárt kultúrtörténeti értéket rejt. Ilyenek a várromok (Ágasvár, Óvár, Markazi vár, Oroszlán vár) falmaradványai és bronz-vaskori földvárak helyei (pl. Nyesett vár)

A Mátra lakosságának nagyobb része a palóc és a szlovák népcsoporthoz tartozik. Népi kultúrájuk emlékeit néhány parasztház és helyi falumúzeum őrzi.

Recsk-Szederjesvár

A vár pontosan Recsk és Kisnána községhatárán, a Mátra főgerincéhez tartozó 676 m magas Szederjes-tető 660 m tszf. magasságú ÉK-i nyúlványán helyezkedik el. Közvetlenül alatta egy 560 m magasságú hágón keresztül földút köti össze a két falut. A várat a Szederjes-tető irányából két árok védi. A külső várarak az É-i meredek és a D-i lankásabb lejtőn egyaránt lefut, az előbbin 20, az utóbbin 50 m hosszban, mindkét lejtőn egy-egy gyengén védett várrészt kapcsolva a 15 m széles és 45 m hosszúságú belső várhoz, melyet ÉK-en egy sekély árok zár le. A várat oklevelek nem említik.

Országos jelentőségű védett tárgyak illetve területek esetén az I. fokú természetvédelmi hatósági jogkört a KHVM területi szervei látják el. Így a Mátra hegység területén:

- **Bükk Nemzeti Park Igazgatósága**
3300 Eger, Sánc u. 6. tel.: 36/ 429-551, 411-581 ,
és ennek kirendeltségeként:
Mátrai Tájvédelmi Körzet Felügyelősége
3232 Mátrafüred, Pálosvörösmarti u. 38/c tel.: 37/ 320-327

Helyi jelentőségű védett tárgyak, illetve területek esetén az I. fokú természetvédelmi hatósági jogkört a megyei Önkormányzati Hivatal illetékes szakosztálya látja el.

- **Heves megyei Önkormányzati Hivatal**
3300 Eger, Kossuth L. u. 9.
tel.: 36/ 413-011, 410-011

Recsk erdőállománya

Az erdőterületek hármas rendeltetése:

- védelmi (védett és védőerdő),
- gazdasági rendeltetésű erdő,
- közjóléti erdő.

Az erdőállomány az Egererdő Rt. tulajdonában és magántulajdonba van. Az önkormányzatnak nincs erdő tulajdona.

A társadalom egyre nagyobb igényt támaszt az erdők iránt üdülés, pihenés vonatkozásában is (közjóléti erdő). Ezt az elvárást az erdész szakemberek – az illetékes Eger Erdő Rt. szakemberei - a közjóléti tevékenységük során teljesítik. A területükön találhatóak mind a Mátra, mind a Bükk legkedveltebb kirándulókai. A látogatók gondtalan pihenéséhez esőbeálló, erdei sétautak, padok, asztalok építésével, karbantartásával, az erdei környezet rendben tartásával kívánnak hozzájárulni.

Natura 2000 program

Mivel a település természeti értékekben igen gazdag, ezért fontos tudomást szerezni arról, hogy azzal hogy Magyarország 2004-ben az EU tagja lett, felvállalta azt is, hogy 2004-ig megteremtse a Natura 2000 irányelveinek megfelelő feltételeket. A Natura 2000 hálózat ezeket a kiemelten fontos, természeti értékekben gazdag területeket rendezte szervezett keretek közé.

Az Európai Unió indítványozására jött létre a Natura 2000 program, amely a biológiai sokféleség csökkentésének megakadályozására irányul. **Ezt a célt olyan védett területek hálózatával kívánja elérni**, amelyek az egész kontinens szempontjából legjelentősebb, **egyedi vagy veszélyeztetett fajokat és élőhelytípusokat őrzik.**

Hazánk 2004-ben az Európai Unió tagja lett. Ez tette lehetővé Magyarország számára azt, hogy kijelölhette azokat a területeket, amelyeket a Natura 2000 hálózatba javasolna. Ezt a listát a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatala állította össze.

Kiválasztás alapjául szolgáló jogszabályok:

- Madárvédelmi irányelv (1979)
- Élőhelyvédelmi Irányelv (1992)

Natura 2000 területek kijelölése:

1. tagállamok jelölik ki a különleges madárvédelmi és természet-megőrzési területeket
2. kizárólag szakmai szempontok figyelembevételével
3. bizottság észrevételt tesz, ha a kijelölés hiányos
4. országos, átfogó felmérések figyelembevételével

A Natura 2000 hálózathoz tartozás az érintett területek gazdái számára 2 dolgot jelent:

- Korlátozásokat az adott élőhely, illetve az ott előforduló fajok érdekében
- Uniós és kormányzati támogatásokat

Tehát fontos, hogy a gazdák a természetvédelmi előírásokat betartsák, és ennek megfelelően folytassák tevékenységüket.

A Natura 2000 hálózatnak köszönhetően Magyarországon a védett területek nagysága jelentősen meg fog emelkedni, az EU pedig rengeteg növény- és állatfajjal gazdagodik majd.

A Natura 2000 programvezetőjének tájékoztatása alapján, a NATURA 2000-es területek kijelölése várhatóan 2005. tavaszán-nyarán megvalósul, melynek során ezeket a területeket hrsz. szám szerint ismertetni fogják Miniszteri Közleményben.

Köztemetők

A zöldterület-gazdálkodás kapcsán feltétlenül szólni kell a községben található egyházi tulajdonú temetőről is. A temető is egyfajta zöldterületi jelleggel bír, használata azonban egy meghatározott feladatot szolgál. Kialakítása szervesen kapcsolódik a település zöldfelületeihez, és a későbbiekben mint kegyeleti park – a megfelelő szintű fenntartással – szerepet kaphat a települési zöldterületek között.

Sportpályák

Egy füves és egy salakos sportpálya (futballpálya) található a településen.

A természeti értékek megóvásához, a környezeti károk csökkentéséhez és különösen kialakulásuk megelőzéséhez csak a széles társadalmi együttműködés vezethet. A környezeti érzékenység, a fenntarthatósághoz szükséges értékrend és viselkedés kialakulásához és megerősítéséhez elengedhetetlen a térségi szereplők összefogása.

A hivatalos természetvédelem, a gazdasági és közjóléti feladatot ellátók és a települési önkormányzatok valamint a civil szervezetek és oktatási intézmények folyamatos együttműködésével, a partneri kapcsolatokra épülő hálózat kialakításával érhető el csak a környezeti szennyezés tartós visszaszorítása és a térség fenntartható fejlesztése.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- Minőségben javítani kell a **közparkok állapotán**, növelendő a belterjesen gondozott területek aránya.
- A komfortérzet és levegőminőség javítása érdekében szükséges a **zöldterület fejlesztés** (utcafásítás, edényes növények kiültetése)
- **Védett területek és épületek rendszeres karbantartása és gondozása**
- Fokozott hangsúlyt kell fordítani a **lezárandó köztemető kegyeleti parkká** alakítására.
- A község területén további **játszóterek, parkok** kialakítását javasoljuk, a meglévők minőségi javítását.
- Javasoljuk az Önkormányzatnak, hogy mérlegelje egy esetleges natúrpark kialakításának lehetőségét.
- Mind szélesebb körben be kell vonni a lakosságot környezetünk alakítása és védelme érdekében.
- Szorgalmazni kell, a faültetést, a fautánpótlást.
- Összefogva az egyéb érdekelt szervezetekkel, törekedni kell a természetvédelmi értékek további megőrzésére, ill. azok helyreállítására.
- Fontos a települések területén a **rendszeres allergizáló gyomnövények kiemelten a parlagfű és fekete üröm mentesítés** a közhasznú foglalkoztatottak bevonásával.
- **Összefogva az egyéb érdekelt szervezetekkel, törekedni kell a természetvédelmi értékek további megőrzésére, ill. azok helyreállítására.** Mind szélesebb körben be kell vonni a lakosságot környezetünk alakítása és védelme érdekében.
- **A Natura 2000-es területek listájának megjelenése, azt a feladatot tűzi ki, hogy az eddig védelem alatt álló élőlényeket ettől kezdve fokozottabban védjük.**

- A szántók művelésénél fontos, hogy **megfelelő vetésforgót** alakítsanak ki, ezzel elősegítve az **optimális talajhasználatot**, valamint megakadályozva az eróziós és deflációs veszélyeket.
- A terület beépítésénél figyelembe kell venni, hogy az erdő nagyarányú irtásával, valamint az aljnövényzet pusztításával **meg fognak jelenni a talajpusztulást előidéző folyamatok**. Emellett a flóra megváltoztatásával a területen élő állatok jövőbeni léte is kérdésessé válhat.
- Fatelepítéseknel, növényzettelépítéseknel az **őshonos fajok, őshonos cserjefélék telepítését** kell prioritásként megfogalmazni.

10. RENDKÍVÜLI KÖRNYEZETSZENNYEZÉSEK (HAVÁRIA)

A rendkívüli események bekövetkezése -egy település mindennapjaiban- jelentős feladatok elé állítja az elhárításban részt vevő és közreműködő szervezeteket. Az események jellegéből adódóan bizonyos mértékig fel lehet készülni a havária esetekre, és elhárításukra, de azok térbeni és időbeli jelentkezése összehangolt, szakszerű és célirányos cselekvést vár el a mentesítőktől.

A rendkívüli események minden esetben a lakosságot, valamint a természetes és épített környezetet is veszélyeztetik, így a problémával való foglalkozás elengedhetetlen.

A NAGYKÖZSÉGET ÉRINTŐ RENDKÍVÜLI ESEMÉNYEK FORRÁSA LEHET:

1. **Az egész települést katasztrófával fenyegető ipari nagyüzem a közigazgatási területen nem található.** De figyelmet érdemel a MECSEKEREC Rt. üzemeltetésében lévő – jelenleg tartós szüneteltetés alatt álló – ércbánya üzemeltetése, valamint a bánya területén található környezetszennyezések feltérképezése.
2. Nem ipari jellegű, de lokálisan potenciális veszélyt jelenthet a településen található benzinkút, valamint a Lángosi Honvédség külterületén lévő robbanóanyagraktár, mely jelenleg is őrzés alatt áll. Ezek megfelelő üzemeltetésére és időszakos felülvizsgálatára fel kell hívni az érintettek figyelmét.
3. Potenciális **veszélyforrás a közlekedés is.** A település közúti forgalmát a **24. számú főút** bonyolítja le. A térségben veszélyes anyagokat felhasználó ipari, mezőgazdasági létesítmény hiányában várhatóan nagyobb mennyiségű – ilyen jellegű – nyersanyag szállításával nem kell számolni, de egyedi esetekben (pl.: közlekedési baleset során) nem mindenhol jelölhetők ki elkerülő, mentesítő szakaszok.
4. Jelentős szintkülönbségből adódóan **nagyobb esőzésekkel nagyobb mennyiségű víz** áramlik le a hegyekből károkat okozva belterületeken.
Az utóbbi években (1999. évben két alkalommal, 2001. évben egy alkalommal) egyre gyakrabban jelentkező **tavaszi-nyári „felhőszakadások”** alkalmával hatalmas mennyiségű csapadékvíz elvezetését kell biztosítani, havária helyzet elkerülése érdekében a befogadók vizsgálata szükséges, valamint a hiányzó árokrendszer kiépítése és a meglévő elvezető árkok folyamatos karbantartása és felülvizsgálata.

A rendkívüli események minden esetben a lakosságot valamint a természetes és épített környezetet is veszélyeztetik, így a problémával való foglalkozás elengedhetetlen.

Kiemelendő, hogy a településnek együttműködési megállapodása van a Heves Megyei Katasztrófa Védelmi Igazgatósággal.

Specifikus és operatív célkitűzések, javaslatok:

- A település dolgozzon ki **védelmi tervet** a területén esetleg bekövetkező **haváriás esetek** elhárítására.
- Szorgalmazza az illetékes üzemeltetőknél a haváriás eseményekre való felkészülés jelentőségét, és egyeztesse az elhárítás, mentesítés során végrehajtandó feladatokat.
- A tevékenységi engedélyek kiadása során térjen ki – szakhatósági hozzájárulások formájában – a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek ilyen irányú, speciális feladataira (jelenleg a község területén nincs „veszélyes” üzem), illetve e gazdálkodó egységek ellenőrzése alkalmával – az illetékes hatóságok bevonásával – térjen ki a tevékenységi engedélyben foglaltak szigorú betartására.
- **A hegyoldalakon, völgyekben elterülő települések infrastrukturális fejlesztésének legfontosabb területe a belterületi vízrendezés. Javasolt a belterületi vízrendezési tervek elkészítése, a csapadékvíz-elvezető hálózat rendszeres karbantartása, az utóbbi évek árvizeiből okuló patakrendezés biztosíthatja a lakókörnyezet minőségi javítását.** A vízrendezés megvalósításával együtt nyílik lehetőség a belterületi úthálózat felújítására, illetve a szükséges új utak megépítésére.
- Erősítse az **együttműködést a tárgyban érdekelt szervezetekkel, katasztrófavédelemmel és a szomszédos Önkormányzatokkal (pl. kármentesítési anyagok, védőfelszerelések biztosítása).** E témában fontos az önkormányzat szerepvállalása az anyagi feltételek biztosítása.
- A rendkívüli események megelőzése érdekében közösen a rendőrség, a tűzoltóság, a polgári védelem, a közegészségügy és a környezetvédelem szakembereivel kezdeményezzék egy hatósági jogosítványokkal rendelkező team felállítását – mely megfelelő technikai felszereltséggel – alkalmas lehet szállítmányok, ellenőrzésére, tiltott és a környezetre veszélyes tevékenységek felderítésére.

11. IDŐSZAKI LAKOSSÁGI TÁJÉKOZTATÁS, KÖRNYEZETI NEVELÉS

Lakossági tájékoztatás

A környezetvédelméről szóló 1995. LIII. tv. meghatározza a települési Önkormányzatok környezetvédelmi feladatait. Többek között rögzíti, hogy az Önkormányzat a környezetvédelme érdekében:

- biztosítsa a környezet védelmét szolgáló törvények végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat,
- a település rendezési tervével összhangban az illetékességi területére önálló környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet a képviselő-testület hagy jóvá-,
- együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, Önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel,
- elemzi és értékeli a környezet állapotát - az illetékességi területén- és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.

A fentieket deklarálja a törvény együttműködéséről szóló része is, mely kimondja, hogy „ az állami szervek, a helyi Önkormányzatok, a természetes személyek és szervezetek, valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében”. Ezt az alapelvet a program összeállításánál, végrehajtásánál, ill. a polgármesteri lakossági tájékoztatás alkalmával is figyelembe kell venni.

A fentieket összegezve **a polgármester által tartott lakossági tájékoztatás középpontjában a különböző szervezetekkel egyeztetett, a képviselő-testület által elfogadott, folyamatosan felülvizsgált és korszerűsített Környezetvédelmi Program kell, hogy szerepeljen** a végrehajtására tett intézkedésekkel, azok eredményeivel, a környezet- az előzőek eredményeként is kialakult- állapotával és az elmúlt időszakban bekövetkezett változásaival egyetemben.

A beszámoló továbbá térjen ki arra is, hogy milyen intézkedések történtek a lakossági bejelentésekkel, milyen szankciókat alkalmazott a testület (a polgármester ill. a jegyző) a szabályokat és a rendeleteket megsértőkkel, károsítókkal szemben. **Végezetül tartalmaznia kell az Önkormányzat tervezett intézkedéseit, a további feladatait, célkitűzéseit.**

A hatósági jogkörű szervezetek szabályozó-ellenőrző szerepe és az infrastrukturális fejlesztések önmagukban nem elég hatékony és hatásos eszközök a megfelelő, támogató társadalmi környezet és összefogás nélkül. **A fenntarthatóság feltételeinek kialakításánál különösen fontos a környezeti nevelés, mely átfogó koncepciójának kidolgozása és integrálása az óvodai, iskolai foglalkozásokba hozzájárul a felnövekvő generáció környezeti érzékenységének, környezettudatos gondolkodásának kialakulásához és megerősítéséhez is, és ezen keresztül a felnőtt lakosság érzékenységének növeléséhez is.** A természet- és környezetvédelmi szemléletformálást szolgálja, és egyben a lokális identitást erősíti a természeti értékeket ismertető kiadványok megjelentetése, kiállítások vagy a természetjárással összekapcsolt iskolai foglalkozások (erdei iskolák) szervezése is. Az együttműködés eredményeként terjedhet a térségben még mindig alacsony szintű szelektív hulladékgyűjtés, az illegális személtalpok megszüntetése, a védett területek természeti értékeire vigyázó, a rekreációs célú térhasználat.

A településen 100 férőhelyes **óvoda és 1-8 osztályos iskola működik.**
Környezetvédelmi civil szervezet nem működik a településen.

V. A KÖRNYEZETI ELEMekre VONATKOZÓ ELÉRNI KÍVÁNT CÉLOK, CÉLÁLLAPOTOK ÖSSZEFOGLALÁSA, OPERATÍV PROGRAMOK

A környezeti problémák adott településre vonatkozó sajátosságainak feltárása az, amire az egész tervezési folyamat épülhet. Így első lépcsőben a település környezeti állapotát ismertettük, majd a helyzetértékelés után minden fejezet végén **javaslatokat** fogalmaztunk meg.

A környezeti elemekre vonatkozó **elérni kívánt célokat, célállapotokat** ezek alapján határoztuk meg. A célkitűzések megvalósításának tudományos, kulturális, szociális, gazdasági elemei egyaránt vannak, illetve **rövid-, közép- és hosszú távú célokat egyaránt tartalmaz.**

A célállapotok kijelölése és tisztázása önmagában nem jelent értéksorrendet, ezért prioritásokat szükséges kialakítani.

A prioritást élvező célokat az önkormányzattal egyeztetve jelöltük ki.

Ezek alapján prioritást élvez:

- **Hulladékgyűjtési tervben foglaltak megvalósítása, kiemelten szelektív hulladékgyűjtés bevezetése**
- **Belvízrendezés, csapadékvíz-elvezető árkok karbantartása**
- **Települési hulladéklerakó bezárását követően annak környezetvédelmi felülvizsgálata és rekultivációja**
- **Patakmeder tisztítása**
- **Földgázhálózatra való csatlakozási arány növelése**
- **Lakossági szemléletformálás és környezeti nevelés**
- **Szennyvízcsatorna-hálózatra csatlakozás növelése**
- **Közutak karbantartása, felújítás, új burkolattal való ellátás**

A következőkben a célokat, a célállapotokat foglaljuk össze, konkrét operatív programokkal és forrásigényük megjelölésével.

Ki kell hangsúlyoznunk, hogy **a program a nyitott tervezés** keretében készült, a jövőben az általa nyújtott keretek között **dinamikusan módosulhat, változhat.**

1. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

1.1 KISTÉRSÉGI HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI TERVBEN SZEREPLŐ CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE

Cél

A Önkormányzat részére kistérségi szinten készült el 2004. évben a helyi hulladékgazdálkodási terv. A Magyarországi Építőipari és Környezetvédelmi Közös Vállalat készítette. Cél a hulladékgazdálkodási terv településre vonatkozó feladatainak elősegítése, megvalósítása.

Operatív lépések

- Pályázati lehetőség keresése a forrás előteremtésére
- A hulladékgazdálkodási tervben szereplő célok megvalósítása az abban szereplő ütemezésnek megfelelően
- A megvalósult célok folyamatos fenntartása, ellenőrzése

Monitoring, indikátor (az előrehaladás mutatói):

Célok megvalósulása

Program koordinátora és felelőse: Az Önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég

Ütemterv:

Operatív lépések	Ütemezés											
	2005. év				2006-2007. év				2008-2009. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Pályázati lehetőségek keresése												
Tervben szereplő célok megvalósítása, az elfogadott ütemezés szerint:												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	10-20											
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Települési önkormányzat hozzájárulásai											

1.2 SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS SZERVEZÉSE

Cél

A településen nem megoldott a szelektív hulladékgyűjtés, ezért azt fokozatosan be kell vezetni. A rendszer kialakítása érdekében **a kistérségi hulladékgazdálkodási terv a településen 4 db szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítását tervezi 2008. év végéig.** A gyűjtés feltétele hulladéksziget(ek) és/vagy hulladékudvar(ok) létrehozása. Megfelelő háttérrel rendelkező szolgáltatót kell szerződtetni.

Operatív lépések

- lakossági felmérés az igényekről
- a hulladékudvarok, illetve hulladékszigetek helyszíneinek megválasztása
- a jelenleg kommunális hulladékbegyűjtést végző cég bevonásával a szelektív gyűjtés megszervezése
- hulladékszigetek vagy hulladékudvarok létrehozása (forráslehetőségek függvényében), illetve a gyűjtőudvaroktól távol eső lakosok részére gyűjtőnapokon keresztül lehet szervezni a hulladékok elszállítását
- lakossági tájékoztatás

Monitoring, indikátorok:

- Hulladékudvarok, szigetek száma, szelektíven gyűjtött hulladékfajták száma, gyűjtött mennyiségek / év, évenkénti beszámolók

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég és Szolgáltató

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés								2007-2010. év
	2005. év				2006. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Lakossági igények felmérése									
Helyszínek megválasztása									
A szelektív gyűjtés megszervezése									
Hulladékszigetek létrehozása									
Lakossági tájékoztatás									
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	1-4								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Többcélú kistérség támogatása Települési önkormányzat hozzájárulásai								
Önerő (%):	20-50%								

1.3 BIO (SZERVES) HULLADÉK LAKOSSÁGI KOMPOSZTÁLÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE

Cél

A lerakott hulladék szerves anyag tartalmát folyamatosan csökkenteni kell.

(Lsd. 2000. évi XLVII. tv.56§.)

A cél megvalósítása érdekében a kiskerti komposztálás támogatásának rendszerét kell kiépíteni.

Operatív lépések

- Lakossági igényfelmérés pl. települési, közös eszközbeszerzésre vonatkozóan (aprító, komposztálóláda stb.)
- Forráslehetőségek kutatása
- Beszerzés pl. gyártótól

Monitoring, indikátorok:

- Lakossági felmérés
- Eszközbeszerzés (db szám)

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés								2007-2010. év
	2005. év				2006. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Lakossági igényfelmérés									
Forráslehetőségek kutatása									
Eszközbeszerzés									
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	0,5-1								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Többcélú kistérség támogatása Települési önkormányzat hozzájárulásai								
Önerő (%):	20-50 %								

1.4 TELEPÜLÉSI HULLADÉKLERAKÓ KÖRNYEZETVÉDELMI FELÜLVIZSGÁLATA ÉS REKULTIVÁCIÓJA

Cél

Recsk **műszaki védelem nélküli lerakóját** az Észak-Magyarországi Regionális Hulladékgazdálkodási Terv II. üteme szerint 2006. december 31-ig kellene bezárni, de a Heves Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás Megvalósíthatósági Tanulmányában a bezárás lehetséges időpontjának a 2009. évet jelölték meg. Ezután kerülhet sor felülvizsgálatára és rekultivációjára a Heves Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás tervei és az Észak-Magyarországi Regionális Hulladékgazdálkodási Tervben előírtak szerint.

Operatív lépések

- A Környezetvédelmi Felügyelőség által megadott időpontban a lerakó bezárása és környezetvédelmi felülvizsgálata
- Rekultivációs tervek elkészítése, engedélyeztetése, pályázati források felderítése
- Engedélyezett terveknek megfelelően a rekultiváció megvalósítása

Monitoring, indikátorok:

- Lerakó bezárása, rekultivációs tervek megléte, engedélyek
- Rekultiváció kivitelezése, monitoring

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés								2010-2015. év
	2008. év				2009. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Bezárás, felülvizsgálat									
Rekultivációs tervek elkészítése, engedélyeztetése Forráslehetőségek kutatása									
Rekultiváció kivitelezése, monitoring időszak									
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	5-10								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer forrásai Települési önkormányzat hozzájárulásai								
Önerő (%):	20-50 %								

2. SZENNYVÍZELVEZETÉS, -TISZTÍTÁS ÉS -ELHELYEZÉS

2.1 A SZENNYVÍZCSATORNA-HÁLÓZATRA CSATLAKOZÓ HÁZTARTÁSOK SZÁMÁNAK NÖVELÉSE

Cél

2012. december 31-ig a településen a rákötött háztartások arányának 100%-ra való növelése a már kiépült csatornahálózatra.

A cél elérése érdekében a lakosság rákötési hajlandóságának növelését kell elérni.

Operatív lépések

- Tanulmánykészítés: különböző motiválási eszközök alkalmazásának hatékonysága.
- Forráslehetőségek felmérése
- Hálózati rákötések kivitelezése

A motiválás eszközei lehetnek például:

- lakosságnak tájékoztató, akciós akna vásárlási lehetőség
- az önkormányzat számon kérheti a közműpótlókból szippantott szennyvíz elhelyezésének megoldását (a fogyasztott vezetékes víz mennyisége alapján),
- a rákötés kiépítési költségeinek támogatása,
- bekötési terv elkészítése,
- bekötési munkálatok ingyenes szakfelügyeletének biztosítása a szolgáltató által,
- kedvezményes hitelfelvétel.

Monitoring

- a közművesített területen élők számának növekedése, a közműoilló szűkülése;
- az újonnan épült bekötőcsatorna hálózat hossza;
- az összes keletkezett szennyvízből a tisztított szennyvíz arányának javulása;
- lakosság ellátottságának javulása, életminőségének emelkedése;
- környezeti állapot további romlásának megakadályozása, késleltetése: főként a talaj és talajvizek (mind sekély, mind rétegvizek, különös tekintettel a sérülékeny vízbázisok területén), illetve a felszíni vizek minőségének változásán keresztül mérhető, amennyiben az egyéb szennyező hatások kiszűrése megoldható.

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég a Szolgáltatóval szorosán együttműködve

Operatív lépések	Ütemezés								2010-2012. év
	2008. év				2009. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Motivációs tanulmány									
Forráslehetőségek feltárása									
Rákötés (100%)									
A megvalósítás forrásigénye (mFt):	30-60								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Kedvezményes hitelek								

3. CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS ÉS FELSZÍNI VÍZRENDEZÉS

3.1 BELTERÜLETI VÍZRENDEZÉSI TERVEK ELKÉSZÍTÉSE, HIÁNYZÓ ÁROKRENDSZER KIÉPÍTÉSE, MEGLÉVŐ ÁRkok KARBANTARTÁSA

Cél

Nagy mennyiségű csapadék biztonságos elvezetésének megoldása, hiányzó árok kiépítése, meglévő árok folyamatos karbantartása.

Közterületek, közúthálózat minőségi állapotának megóvása és belvízkárok megelőzése.

Operatív lépések

- Település felmérése
- Terv készítés, kalkulációk
- Pályázati források megszerzése
- Árokrendszer kiépítése, meglévő rendszer karbantartása

Monitoring, indikátorok:

- Tervdokumentáció elkészülte
- Árokrendszer megépülése

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés								2008-2009. év
	2006. év				2007. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Település felmérése									
Pályázati források keresése, pályázatkészítés									
Vízvezetési és karbantartási tervek elkészítése									
Kivitelezés, árok kiépítése, karbantartás									
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	100-200								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Többcélú kistérség támogatása Települési önkormányzatok hozzájárulásai								

3.2 PATAKMEDER TISZTÍTÁS, KOTRÁS

Cél

Feliszapolódás megszüntetése, összegyűlt hordalékok eltávolítása, ezáltal biztosítva nagy mennyiségű csapadék biztonságos elvezetését. Belvíz- és árvízveszély csökkentése. Közvetett módon a patak vízminőségének javítása, valamint a patakmeder flórájának és faunájának fenntartása. **A patakmeder kotrás szükségességét előzetesen egyeztetni kell az illetékes Vízügyi Igazgatósággal és az illetékes Nemzeti Parkkal.**

Operatív lépések

- Pályázati lehetőség kutatása a forrás biztosításához, pályázatírás
- Mederkotrás

Monitoring, indikátorok (az előrehaladás mutatói):

- Munka kivitelezése

Program koordinátora és felelőse: egyes önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	2006. év				2007. év				2008. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Pályázati lehetőség felkutatása, pályázatírás												
Munka kivitelezése a helyi munkanélküliek bevonásával												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	1-10											
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Többcélú kistérség támogatása Települési önkormányzatok hozzájárulásai											

4. LEVEGŐMINŐSÉG JAVÍTÁSA, KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS

4.1 SZILÁRD, MINŐSÉGILEG JOBB BURKOLATÚ UTAK ARÁNYÁNAK NÖVELÉSE

Cél

Az önkormányzatok kezelésében lévő utakat szilárd és jobb minőségű burkolattal kell ellátni. Az alábbi közutak állapotáról általánosságban elmondható, hogy minőségük rossz, sok helyen kátyúsak, felújításra szorulnak:

- A legrosszabb állapotú két út a Közútkezelő Kht. kezelésében lévő Hunyadi és Repeczky utak.
- Önkormányzati tulajdonú utak közül felújítandó a Vasút, Bem út, Dobó út, Cseviceköz, Kossuth-köz, Bajcsy Zs. út.

Operatív lépések

- A burkolási munkában bevont utak meghatározása.
- Forráslehetőségek feltérképezése, pályázatírás
- A kivitelezési munkálatok pályázatának kiírása, kivitelezés.

Monitoring, indikátorok:

- Burkolt utak aránya
- Évenkénti beszámolók

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés								2008-2010. év
	2006. év				2007. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
A burkolási munkába bevont utak kijelölése									
Pályázatírás és Pályázatkíírás									
Megvalósítás									
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	8-10 M / km								
Forráslehetőség:	Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE), Lakossági és gazdasági szereplők, Többcélú kistérség támogatása, Települési önkormányzatok hozzájárulásai, CÉDE : önkormányzati tulajdonú települési belterületi, valamint a kommunális létesítményeket bekötő- és összekötő utak, belterületi hidak, belterületi járda, kerékpárút kiépítése, felújítása								
Önerő (%):	30 %-50 %								

4.2 A LAKOSSÁGI GÁZBEKÖTÉSEK ARÁNYÁNAK NÖVELTÉSE

Cél

A fűtésből származó levegőszennyezés mértékének csökkentése, a lakossági vegyes tüzelés arányának minimálisra csökkentése.

Operatív lépések

- Kedvező konstrukciót kínáló bank kiválasztása, részletek egyeztetése.
- Gázkötések kivitelezése

Monitoring, indikátorok

- adatbázis a lakossági igényekről
- engedélyezési szerződés feltételei és körülményei ismertek; szerződés megkötése
- földgázhálózatra való rákötés és rákötöttség arányának növekedése

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy vagy külső cég

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés-										2010-2015. év
	2005. év		2006-2007. év				2008-2009. év				
	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Lakossági igény felmérése Egyeztető tárgyalások											
Rácsatlakozási arány növelése											
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	50-150										
Forráslehetőség:	Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források										
Önerő (%):	50-70%										

4.3 LAKOSSÁGI ALLERGIZÁLÓ GYOMNÖVÉNYEK KIEMELTEN PARLAGFŰ ÉS FEKETE ÜRÖM MENTESÍTŐ AKCIÓK SZERVEZÉSE

Cél

A pollenallergiás panaszok gyakoriságának illetve kialakulásuk veszélyének csökkentése. A **parlagfű** (*Ambrosia elatior*) és **fekete üröm** észak-amerikai jövevényfaj, amely bolygatott területeken tömeges lehet. Virágzásuk július első felétől október elejéig tart, irritációt könnyen kiváltó pollenjét nagyobb tömegben termeli, mint a fűfélék együttvéve. A pollentermelés megakadályozásának hatékony és környezetbarát módja a települések környezetében a művelés alatt nem álló, frissen felhagyott területek rendszeres mentesítése kézi gyomlálással vagy kaszálással, a virágzás megkezdése előtti időszakban. A gyűjtés megszervezéséhez szükséges felmérni a potenciális termőhelyeket, majd az akció időpontjáról, helyszínéről célszerű tájékoztató szórólapokat készíttetni, amely fontos információkat is tartalmazhat a **parlagfűről, fekete ürömről**, illetve útmutatást adhat a növény felismeréséhez.

Operatív lépések

- Termőhelyek felmérése (minden évben; potenciális termőhelyek is)
- A gyűjtőakció(k) megszervezése
- Lakossági tájékoztató anyag (szórólap) készíttetése
- Gyűjtés (helyi munkanélküliek bevonása)

Monitoring, indikátorok:

- Éves parlagfűves és fekete üröm terület-kataszter
- Szórólapok, a felmért területeken a virágzó parlagfű/fekete üröm mennyiségének csökkenése, pollenallergiás panaszok számának csökkenése

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	2006 év				2007. év				2008. év			
	Április	Május	Június	Július	Április	Május	Június	Július	Április	Május	Június	Július
Parlagfű/fekete üröm termőhelyek felmérése	■				■				■			
Gyűjtőakció szervezése Szórólap készítés	■				■				■			
Gyűjtés	■				■				■			
A megvalósítás forrásigénye (eFt):	évente 300-500											
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE)											
Önerő (%):	10%											

5. TALAJ- ÉS TALAJVÍZ VÉDELEM

5.1. KÖRNYEZETKÍMÉLŐ MEZŐGAZDASÁGI MŰVELÉSI MÓDOK ELTERJESZTÉSE

Cél

Mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése. A jelenlegi gyakorlat szerint folytatott mezőgazdasági művelési módok jelentősen terhelik a talajt és a talajvizet. Számos a fent említett környezeti elemeket kímélő művelési mód ismert mind a hazai, mind a nemzetközi gyakorlatból. Az említett gyakorlatokat a gazdákkal ismertetve a mezőgazdaság okozta környezeti terhelés csökken.

Operatív lépések

- A mezőgazdasági művelési módok felmérése a település területén.
- Az alkalmazott művelési módokat kiváltó, környezetkímélő művelési módokat bemutató tanulmány készítése.
- A környezetkímélő művelési módok bemutatása a helyi gazdáknak.
- A gazdáknak évente egyszeri tájékoztatás (lehetőleg a téli hónapokban) az újonnan megismert környezetkímélő mezőgazdasági művelési módokról, illetve lehetőség biztosítása az egymás közötti tapasztalatcserére.

Monitoring, indikátorok:

- A felmérés elkészül, a tanulmány elkészül.
- A környezetkímélő mezőgazdasági módokat alkalmazó gazdák aránya nő.
- Az évenkénti tájékoztatón megjelent gazdák aránya nő.

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, falugazdász

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés								2008-2010. év
	2006. év				2007. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Művelési módok felmérése, tanulmány készítés									
Művelési módok bemutatása a helyi gazdáknak									
Tájékoztatás a gazdáknak									
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	5-10								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE)								
Önerő (%):	10-50%								

5.2 IRÁNYELVEK KIDOLGOZÁSA A MEZŐGAZDASÁGI MŰTRÁGYA- ÉS NÖVÉNYVÉDŐSZER HASZNÁLAT SZABÁLYOZÁSÁRA

Cél

A kistérség felszíni és felszín alatti vizeit érintő diffúz szennyezések visszaszorítása, a vízminőségi paraméterek javítása. A diffúz szennyezések legfontosabb forrása a mezőgazdaság. A víztereket a társulás területén érő diffúz szennyezések mértéke nem ismert pontosan, de általában minden mezőgazdasági területre jellemző. A mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezések visszaszorítása érdekében a földművelésben használt növényvédőszer és műtrágyák felhasználására célszerű irányelveket kidolgozni. Ehhez szükség van a művelt területek talajadottságainak pontos ismeretére, amihez az információ legfőbb forrása a Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás. Ezzel együtt fel kell mérni a gazdálkodók vegyszer- és műtrágyafelhasználási igényeit és lehetőségeit, amiben a falugazdászok közreműködése jelentős segítség lehet.

Operatív lépések

- talajérzékenység vizsgálatok eredményeinek beszerzése, a kemizáció és műtrágyahasználat lehetőségeinek értékelése
- termelői gyakorlatok és igények felmérése
- társulási szintű felhasználói irányelvek kidolgozása

Monitoring, indikátorok:

- Társulási adatbázis a művelt földterületek talajadottságairól
- Információbázis nagysága a termelői gyakorlatokról és igényekről
- Társulási irányelvek a termelők részére

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, falugazdász

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	2006. év				2007. év				2008-2010. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Talajadottságok értékelése												
Termelői gyakorlatok és igények felmérése												
Irányelvek kidolgozása												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	10-15											
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE)											
Önerő (%):	10%-20 %											

6. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

6.1 KÖZTERÜLETI ENERGIAFELHASZNÁLÁS CSÖKKENTÉSE

Cél

A közterületi energiafelhasználásának csökkentése. A közterületi energiafelhasználás jelentősen csökkenthető (kb. 40%-al) korszerűsítési program végrehajtásával. A közvilágítás korszerűsítése esetén az áramszolgáltató bevonható a programba a megfelelő finanszírozási konstrukció kialakításával (a korszerűsítést az áramszolgáltató térítésmentesen elvégzi, a beruházás a szolgáltatónak az energia megtakarítással megtérül).

Operatív lépések

- Az áramszolgáltató megkeresése
- A korszerűsítési munkálatok elvégzése

Monitoring, indikátorok:

- Az áramszolgáltató megkeresése megtörtént-e
- A korszerűsítési munkálatok elvégzése megtörtént-e.

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, EMÁSZ

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés										2009-2012. év
	2006. év		2007. év				2008. év				
	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Az áramszolgáltató megkeresése											
A korszerűsítési munkálatok elvégzése											
A megvalósítás forrásigénye:	Nem ismert, fel kell mérni.										
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Többcélú kistérség támogatása Települési önkormányzatok hozzájárulásai Kedvezményes hitelkonstrukciók										

6.2 KÖZINTÉZMÉNYI ENERGIAFELHASZNÁLÁS CSÖKKENTÉSE

Cél

A közintézmények energiafelhasználásának csökkentése.

A közintézmények energiafelhasználása jelentősen csökkenthető korszerűsítési programok végrehajtásával. A beruházással fajlagosan sok energia takarítható meg (a megtérülési idő rövidebb), mivel egy-egy közintézmény energiafelhasználása nagy, illetve a szükséges berendezések beszerzése fajlagosan olcsóbb több közintézmény együttes korszerűsítése esetén. Világítástechnikai korszerűsítés esetén az áramszolgáltató is bevonható a programba a megfelelő finanszírozási konstrukció kialakításával (a korszerűsítést az áramszolgáltató térítésmentesen elvégzi a további üzemeltetés fejében). A program keretein belül az alábbi korszerűsítések végrehajtása lehetséges:

HŐSZIGETELÉS TERÉN:

- Termoüveg beépítése
- Nyílászáró tömítés
- Külső hőszigetelő vakolat alkalmazása
- Tetőszigetelés elvégzése
- Panelszigetelés

FŰTÉSTECHNIKA TERÉN:

- Cirkokazán alkalmazása
- Csőszigetelés elvégzése
- Biogázhasznosító létesítése
- Fűtőelem-korszerűsítés

VÍZMELEGÍTÉS/VÍZGAZDÁLKODÁS TERÉN:

- Kombicirko alkalmazása
- Korszerű vízmelegítők használata
- Víztakarékos csaptelepek beépítése
- Esővíz hasznosítás

ELEKTROMOS ÁRAM:

- Világítótestek korszerűsítése (pl.: energiatakarékos izzók)
- Időkapcsolók alkalmazása
- Mozgásérzékelők alkalmazása
- Nagyfogyasztók cseréi
- Vízkötelenítés (kazánok, bojlerok és általában minden vízmelegítő esetében)

Operatív lépések

- Közintézmények megkeresése, az energiatakarékosági lehetőségek felmérése
- A felmérés alapján megállapított korszerűsítési munkálatokhoz szükséges berendezések (izzók, nyílászárók, stb.) gyártóinak, illetve az áramszolgáltató megkeresése
- A korszerűsítési munkálatok elvégzése

Monitoring, indikátorok:

- Az egyes közintézmények korszerűsítési igényeit tartalmazó dokumentum elészül
- A korszerűsítési munkálatokhoz szükséges berendezések (izzók, nyílászárók, stb.) gyártóinak és az áramszolgáltató megkeresése megtörtént-e.
- A korszerűsítési munkálatok elkészültek-e.

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, együttműködve a kistérségi irodával.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés								2008-2012. év
	2006. év				2007. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Energiatakarékosági lehetőségek felmérése									
Gyártók. áramszolgáltató megkeresése									
A korszerűsítési munkálatok elvégzése									
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	Nem ismert, fel kell mérni. Becslés alapján: 200-500								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Többcélú kistérség támogatása Települési önkormányzatok hozzájárulásai Kedvezményes hitelkonstrukciók								
Önerő (%):	30-40%								

6.3 LAKOSSÁGI TÁJÉKOZTATÁS AZ ENERGIATAKARÉKOSSÁGI LEHETŐSÉGEKRŐL

Cél

A lakosság energiatakarékossági ismereteinek növelése. A cél elérése érdekében a legfontosabb a lakossági környezettudatosság fejlesztése, az energiatakarékos fogyasztói szokások erősítése. Ennek előnye, hogy új energiatakarékos eszközök beszerzését a lakosság részéről nem igényli, de betartásával viszonylag nagy energia mennyiség takarítható meg. A lakossági környezettudatosság fejlesztése kiadványokon keresztül történhet. A Kiadvány tartalma lehet például:

Fűtési szokások változtatása (csak azt a részt fűtjük intenzíven, ahol sokat tartózkodunk, egészséges hőmérséklet-, és páratartomány bemutatása)

Háztartási gépek takarékos használata (mosógép elindítása csak telerakva, a mosógép gyártója által előírtak betartása, mosogatógép takarékos használata, hűtőgép elhelyezése, megfelelő légrés, mikrosütő, gázsütő energiafelhasználása)

Lakóházak körül megfelelő növényzet ültetése (É-i oldalra örökzöldek, amik felfogják a szelet a D-i oldalra lombhullató fák, amelyek nyáron árnyékot adnak télen pedig átengedik a napfényt), stb.

Operatív lépések

- Energiatakarékossági ismereteket tartalmazó anyag összeállítása a közüzemeltetők bevonásával
- Az energiatakarékossági ismereteket tartalmazó szórólapok elkészítése és terjesztése

Monitoring, indikátorok:

- Az anyag elkészül, szórólapok kiosztásra kerülnek

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, együttműködve a kistérségi irodával.

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés								2008-2010. év
	2006. év				2007. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Energiatakarékossági ismereteket tartalmazó anyag összeállítása									
Szórólapok elkészítése és terjesztése									
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	0,5-1								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE), Lakossági és gazdasági szereplők, Nemzeti Civil Alap								
Önerő (%):	10-50%								

7. A TERMÉSZETI KÖRNYEZET MEGŐRZÉSE, NATURA 2000

7.1 TERMÉSZETI ÉRTÉK LETÁR LÉTREHOZÁSA, NATURA 2000 PROGRAM

Cél

A település természeti sokféleségének megőrzése; a Nemzeti Parkkal és Tájvédelmi Körzettel való együttműködés javítása. A természeti értékek feltárásiában szükséges és hasznos Nemzeti Park szakembereivel való együttműködés. Az elkészülő települési adatbázis, vagy természeti érték leltár alapján a későbbiekben is nyomon követhetőek a természetközeli területek állapotváltozásai. A felmérések eredményeiről célszerű kiadványt készíteni, mivel egyes természeti értékek szélesebb körű megismertetése elősegítheti azok hosszú távú fennmaradását.

A program koordinációja az önkormányzat feladata, a megvalósításhoz külső szakemberek bevonása, illetve a Nemzeti Parkkal és a Tájvédelmi Körzettel való együttműködés szükséges.

Operatív lépések

- Adatbeszerzés a Nemzeti Park Igazgatóságtól, Tájvédelmi körzettől
- Természeti érték adatbázis kialakítása, további felmérések szükségességének meghatározása, **meglévő helyi természetvédelmi rendelet felülvizsgálata a NATURA 2000-es területek helyrajzszámos megjelenése után**
- Kiadványkészítés, a Natura 2000-es területek listájának beszerzése

Monitoring, indikátorok (az előrehaladás mutatói):

- Természeti érték leltár
- Kiadvány a kistérség természeti értékeiről

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés											
	2006. év				2007. év				2008. év			
	negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév
Természeti érték (alap)leltár létrehozása												
Területi felmérések kivitelezése NATURA 2000 programmal együtt												
Kiadványkészítés												
A megvalósítás forrásigénye:	3-4 (Mft)											
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, NATURA 2000 Nemzeti Civil ALAP											

7.2 ZÖLDFELÜLET MEGŐRZÉSE, TERMÉSZETES NÖVÉNYZET FENNTARTÁSA

Cél

A fákat fenyegető gombafertőzések által fertőzött fák újratelepítése, a talajadottságok figyelembe vételével, elsősorban őshonos fafajok és cserjefélék telepítése.

Operatív lépések

- Egyeztetés a Tájvédelmi Körzettel
- Facsemeték beszerzése
- Újratelepítés helyi erők bevonásával

Monitoring, indikátorok

- Fatelepítés sikeressége
- **Program koordinátora és felelőse:** önkormányzat részéről kijelölt személy, együttműködve a Tájvédelmi Körzettel

Ütemterv

Operatív lépések	Ütemezés								2008-2010. év
	2006. év				2007. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Egyeztetés a Budai Tájvédelmi Körzettel									
Facsemeték beszerzése									
Újratelepítés helyi erők bevonásával									
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	Nem ismert, fel kell mérni								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVVM, NATURA 2000 Nemzeti Civil ALAP Zöld Forrás pályázat								

8. SZEMLÉLETFORMÁLÁS, KÖRNYEZETI NEVELÉS

8.1 LAKOSSÁGI SZEMLÉLETFORMÁLÁS

Cél

A lakosság tájékoztatási rendszerének kialakítása.

A lakosság folyamatos tájékoztatása a környezet állapotáról, illetve környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységek (akciók) eredményeiről.

Operatív lépések

- A környezeti állapotfelmérések eredményeinek feldolgozása - adatbázis kialakítása
- A lakosság környezettel kapcsolatos információ igények felmérése
- A tájékoztatás módszerének kiválasztása
- A tájékoztatási rendszer működtetése – alvállalkozó bevonásával

Monitoring, indikátorok:

- Adatbázis kiépítése, bővítésének nyomon követése
- Lakossági felmérések dokumentumai, tájékoztató dokumentumok száma
- Tájékoztatás rendszeressége

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, együttműködve a civil szervezetekkel.

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés								2008-2010. év
	2006. év				2007. év				
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	
Adatbázis kialakítása									
A lakossági igények felmérése									
A tájékoztatás módszerének kiválasztása									
Tájékoztatási rendszer elindítása									
A megvalósítás forrásigénye (Mft):	3-10								
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Civil ALAP Zöld Forrás pályázat								

8.2 KÖRNYEZETTUDATOS NEVELÉS

Cél

A környezettudatos fogyasztói magatartás kialakítása

Nevelési programok kidolgozása már az óvodás korosztálytól kezdve. Általános iskolában bővíthet mérésekkel, szakkörök vetélkedők, szelektív hulladékgyűjtési programok szervezésével.

Operatív lépések

- Pályázati lehetőség kutatása a forrás biztosításához
- Szakértő, alvállalkozó bevonása pályáztatás útján
- Programok kidolgozása
- A programok beépítése a helyi iskolák, óvodák tantervébe

Monitoring, indikátorok:

- programok száma és beépítésük az óvodai és általános iskolai tantervbe
- a programok eredményessége
- iskolai szakkörök, vetélkedők és szelektív hulladékgyűjtési akciók száma, gyakorisága és eredményessége

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, együttműködve az óvodával, iskolával, civil szervezetekkel

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	2006. év				2007. év				2008. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Pályázati lehetőség kutatása a forrás biztosításához												
Szakértő, alvállalkozó bevonása pályáztatás útján												
Programok kidolgozása												
A programok beépítése a helyi iskolák, óvodák tantervébe												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	1-5											
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Lakossági és gazdasági szereplők Nemzeti Civil ALAp											
Önerő (%):	10 %-50 %											

8.3 KÖRNYEZETVÉDELMI EGYÜTTMŰKÖDÉSI HÁLÓZAT KIALAKÍTÁSA, A KÖRNYEZETTUDATOSSÁG ERŐSÍTÉSE

A térség természeti környezetéből, fekvéséből nyerhető helyzeti előnyt csak akkor tudja kihasználni, csak akkor tud vonzó és élhető tereket létrehozni, ha fejlesztési politikájában képes következetesen befolyásolni és alakítani a települések lakóinak környezethez való viszonyát, környezettudatosságát. A természet- és környezetvédelem számos érdek ütközőpontja, ahol a Nemzeti Park, az önkormányzatok, a környezet- és természetvédő civil egyesületek valamint a lakosok sokszor szembeállnak egymással vagy laza, ad-hoc jellegű koalíciót alkotnak. Az elmúlt évek folyamatai által generált radikális környezeti terhelés csökkentésére csak akkor van esély, ha a szereplők együttműködésére épülő hálózat alakul ki, ahol a problémákra közösen keresik a megoldást.

Cél és operatív lépések

A környezethez kötődő magatartás befolyásolását csak szankciókkal, a rendeletek betartásával és betartatásával nem lehet megoldani, fontos, hogy a felnövekvő nemzedék olyan értéknek tekintse környezetét, melyet a mindennapi életben is óvni kell. A környezethez való viszony megváltoztatásában kiemelkedő jelentőséggel rendelkezik a természeti és környezeti (óvodai és iskolai) nevelés térségi koncepciójának, tananyagának kidolgozása és az oktatásba integrálása.

A regionális hulladékgazdálkodási társulás létrejöttével ugyan a kommunális hulladék kezelése megoldott, de a szelektív hulladékgyűjtés és a komposztálható kerti hulladék gyűjtésének és feldolgozásának megvalósítása időben elhúzódik. Ezért válik jelentőssé a szelektív hulladékgyűjtés fontosságának tudatosítása, a gyűjtés széleskörű elterjesztése. A szelektív hulladékgyűjtés elterjedéséhez hozzájárul a hulladékkezelő vállalkozás érdekeltége is (a hulladék értékesítése), ez már nem mondható el a komposztáló telepről. Feltételezhető, hogy a térségi komposztáló telep megépítése időben nagyon elhúzódik, mert a tapasztalatok szerint a központi komposzttelepek nem, vagy csak nagy nehézségek árán tudják értékesíteni az előállított komposztot. Amennyiben a települések központi telepben gondolkodnak, számolniuk kell az értékesítés nehézségeivel, és tervet kell készíteni a probléma megoldására. Addig is szükséges a kerti nyesedékek kertekben történő komposztálásának népszerűsítése, oktatása, részben csökkentve a jelenlegi hulladékmennyiséget, részben felkészítve a kerttel rendelkező tulajdonosokat egy szigorú rendszer működésére.

Monitoring, indikátorok (az előrehaladás mutatói):

- Szigorúbb rendeletek és szankciók alkalmazása
- Pozitív irányú szemléletformálódás
- Hatékony iskolai és óvodai környezeti nevelés
- Szelektív hulladékgyűjtés és a házi komposztálás sikeressége

Program koordinátora és felelőse: önkormányzatok részéről kijelölt személy, tanárok, tanítók, óvónők, közszolgáltató

Ütemezés

Azonnal indítható program.

9. PARKOK, ZÖLDFELÜLETEK, JÁTSZÓTÉR KARBANTARTÁSA, FEJLESZTÉSE

Cél

Parkok, zöldterületek, kirándulóhelyek létesítése, fenntartása. Gyermekek részére játszóterek létesítése, játszóeszközök, berendezések műszaki állapotának, karbantartásának felmérése, megóvása. Szakemberek, önkormányzat bevonásával. A parkokban, a település közigazgatási területén található fák, természetvédelmi értékek megőrzése, a település esztétikai képének és értékének javítása.

Operatív lépések

- Pályázati források megszerzése
- Tervek elkészítése
- Kivitelezés helyi munkanélküliek bevonásával

Monitoring, indikátorok:

- Esztétikai kép javul.
- Játszóterek korszerűsödnek.
- Zöldfelületek rendezettek.

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, falugazdász

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	2006. év				2007. év				2008. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
Pályázati források felderítése, pályázatírás												
Park fenntartás, zöldterület-fejlesztés, játszótér karbantartás												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):	0,5-1											
Forráslehetőség:	Ágazati forrás: KVVM, Nemzeti Fejlesztési terv: KIOP, AVOP, ROP Megyei és Regionális fejlesztési források (pl.: KÖVICE) Nemzeti Civil ALap											

10. A HIÁNYZÓ HELYI RENDELKEZÉSEK ÉS SZABÁLYZATOK MEGALKOTÁSA (JOGALKOTÁS)

Cél

A hiányzó helyi rendelkezések és szabályzatok megalkotása.

A jelenleg létező környezetvédelmi önkormányzati rendeletek felülvizsgálata, módosítások és új, hiányzó jogszabályok megalkotása. Települési szinten egy rendelkezési csomag, egy intézkedési terv összeállítása.

Operatív lépések

- A létező rendelet felülvizsgálata, módosítás
- Hiányzó rendeletek megalkotása, rendelkezési csomag összeállítása

Monitoring, indikátorok:

- módosítások és új jogszabályok száma

Program koordinátora és felelőse: önkormányzat részéről kijelölt személy, falugazdász

Ütemezés

Operatív lépések	Ütemezés											
	2005. év				2006. év				2007. év			
	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév	1. negyedév	2. negyedév	3. negyedév	4. negyedév
A létező rendelet felülvizsgálata, módosítás												
Hiányzó rendeletek megalkotása, rendelkezési csomag összeállítása												
A megvalósítás forrásigénye (MFt):												
Forráslehetőség:												
Önerő (%):												

Javaslatok, ötletek:

- Kiskerti komposztálás támogatása
- Építési hulladék külön gyűjtése
- Teljes körű veszélyes hulladék begyűjtés megszervezése
- Adókedvezmények előírása
- Egyszer használatos csomagolóanyagok rendezvényeken, közterületeken való megtiltása
- Beszerzési eljárásoknál (önkormányzatoknál) a környezetvédelem, mint szempont jelenjen megstb.

VI. A KÖRNYEZETVÉDELMI FELADATOK FINANSZÍROZÁSA

A környezetvédelmi törvény külön fejezetben rögzíti a környezetvédelem gazdasági alapjait. A települések környezetvédelmi programban meghatározott feladataik ellátását az alábbi forrás csoportokból finanszírozhatják:

- **elkülönített állami pénzalapok, területfejlesztési tanácsok által biztosított pályázati lehetőségek igénybevétele,**
- **önkormányzati költségvetés,**
- **Települési Környezetvédelmi Alap** (ennek létrehozása, elkülönítése az Önkormányzat előtt álló feladat).

A NKP a finanszírozás és a megvalósíthatóság tekintetében a környezetvédelem és a területfejlesztés összehangolását tartja a kulcskérdésnek.

„A területfejlesztés új regionális intézményi rendszerének az a jelentősége, hogy megteremtette a területeknek a felelős „gazdáit”, a vegyes összetételű fejlesztési tanácsok és társulások formájában. Ezen a módon lehetőség nyílik arra, hogy a környezetvédelem helyben integrálódjék a komplex fejlesztési folyamatokba. Ez megkönnyíti az érdemi problémamegoldást, mivel mind a gazdasági, mind a társadalmi igényrendszerbe helyileg és jól láthatóan beilleszkedve a közvetlenül érintettek érdekévé teszi a problémamegoldást. Ezért a környezetvédelem szakmai feladatait oly módon lehet megvalósítani, hogy ezeket a megvalósítás „szintjei” szerint elkülönítjük, mint országos, térségi, vagy települési feladatokat. Az állam a feladatokhoz és a lehetőségeihez mérten támogatja a térségi és települési feladatokat, környezetvédő fejlesztéseket is. A támogatás fő formája az átfogó területfejlesztési programok finanszírozása.”

Nem tartjuk tehát reális célkitűzésnek a település Környezetvédelmi Programja jelenlegi fázisában a megkívánt célállapotok eléréséhez szükséges források részletes megjelölését, de a program pénzügyi igényeit milliós nagyságrendben foglaltuk össze.

Szeretnénk kihangsúlyozni, hogy a becsült költségek egyfajta keretet adnak, közelítő, informatív jellegűek. A riasztó nagy számokon túl fontosnak tarjuk a kezdeti időszakban, hogy az eszközrendszer kialakítása által teremtsük meg annak a feltételeit, hogy 2005-től kezdődő periódust jól tervezett projektekkel, tervezhető pénzügyi forrásokkal, megbízható tudással és információval kezdjük meg.

Jelen keretek között nem az egyes célok és a megvalósulásukhoz szükséges források minden részletre terjedő feltárását, kidolgozását irányoztuk elő, hiszen az itt megjelölt célok pontosításához a legtöbb esetben további felmérések elvégzésére, egyeztetésekre lefolytatására, a felmerülő kérdések megválaszolására, és mindezek alapján tematikus programok kidolgozására van szükség, amelyekre a **nyitott tervezés** szellemében a közel jövőben szükséges sort keríteni. Mindezek ellenére a reményeink szerint az alábbi program keret elegendő segítséget nyújt a város számára a továbblépéshez.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás egyik alapvető feltétele volt, hogy a tervezési és finanszírozási rendszert az EU szabályoknak megfelelően kell kialakítani, oly módon, hogy az megfeleljen az EU társfinanszírozást nyújtó strukturális és kohéziós alapok által megszabott követelményeknek is.

Az akcióprogramok finanszírozásának főbb típusai a következők:

- Nemzetközi (EU) és hazai pályázati úton finanszírozott beruházások (LIFE programok; EU strukturális alapok, Kohéziós Alap, Közösségi Kezdeményezések)
- Költségvetési beruházások,
- Állami célleírányzatokból pályázati úton finanszírozott beruházások,
- Megyei és regionális pályázati úton finanszírozott beruházások,
- Gazdálkodó szervezetek által finanszírozott beruházások,
- Önkormányzatok által finanszírozott beruházások,
- Lakosság által finanszírozott beruházások.

LIFE Program:

A LIFE Program az Európai Unió pénzügyi eszköze a környezetvédelem finanszírozására. 2004-ig a LIFE III szakasza van érvényben, melynek meghosszabbítását tervezik 2006-ig.

- LIFE - Környezetvédelem
- LIFE – Természetvédelem

EU strukturális alapok:

Az európai uniós tagsággal hazánk jogosult az EU Strukturális Alapjaiból származó fejlesztési forrás felhasználására. A források Nemzeti Fejlesztési Tervhez (NFT) kapcsolódó ágazati /regionális Operatív Programokon keresztül érhetők el.

- ERDF – Európai Regionális Fejlesztési Alap
- ESF – Európai Szociális Alap
- EAGGF – Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap, Orientációs Szekció

Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT):

A Nemzeti Fejlesztési Tervben, a 2004-2006 időszakra szólnak öt operatív programot hoztak létre, melyek a következők:

- **Környezetvédelmi és Infrastrukturális Operatív Program (KIOP)**
- Regionális Operatív Program (ROP)
- Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP)
- Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)
- Humán erőforrás Operatív Program (HEFOP)

Kohéziós Alap

Alapvető célja a gazdasági, társadalmi kohézió erősítése, a régiók közötti fejlettségbeli különbségek csökkentése. A 2006-ig tartó időszakban Magyarország nincs benne.

Közösségi Kezdeményezések

Négy programja közül háromnak (**Interreg, Leader, Urban**) a támogatási területei között jelenik meg a környezetvédelem, e három program a makroregionális és lokális környezeti problémák kezelése terén is figyelembe vehető.

Állami források:

- Ágazati források és célelőirányzatok

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Egészségügyi Minisztérium, Belügyminisztérium, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Vízügyi Igazgatóságok (Közép-Duna-Völgyi VIZIG és Közép-Tisza-Vidéki VIZIG), Környezetvédelmi Felügyelőség (Közép-Duna-Völgyi KF és Közép-Tisza-Vidéki KF), stb.

- Környezetvédelmi Alap Célfeladatok
- Gazdaságfejlesztési Célelőirányzat
- Útalap Fejlesztési Célelőirányzat
- Vízügyi Alap Célfeladatok
- Vidékfejlesztési Célelőirányzat

- Regionális és egyéb önkormányzati források

- regionális területfejlesztési előirányzatok
- megyéhez decentralizált területfejlesztési források
- megyei környezetvédelmi keret
- kistérségi és önkormányzati források

Privát források:

- gazdálkodók
- civil szféra
- lakosság

MELLÉKLET